

সুকন্যাসুন্দৰী

উপাখ্যান ।

শ্ৰীদত্তাধৰ যম বচিতা

তেজপুৰ ।

শ্ৰীচন্দ্ৰকান্ত বৰুৱা সম্পাদিত

শ্ৰী ডম্বৰুধৰ বৰা জমাদাৰ দ্বাৰা

প্ৰকাশিত ।

নগাও—আসাম ।

সুকন্যাসুন্দৰী

উপাখ্যান ।

শ্ৰীযুক্ত দণ্ডীধৰ যম ৰচিত ।

তেজপুৰ, চতিয়া ।

শ্ৰীযুক্ত চন্দ্ৰকান্ত বৰুৱা সম্পাদিত

শ্ৰীযুক্ত শিবনাথ ভট্টাচাৰ্য্য দ্বাৰা

“সংশোধিত” হৈ

শ্ৰীযুক্ত ডম্বৰুধৰ বৰা জমাদাৰ দ্বাৰা

প্ৰকাশিত ।

মূল্য ১২০ অংনা মাথেন

କଳିକାତା,

୧୨୨ନଂ ଆମହା ଟ୍ରିଟ, "ବାଧାବମ୍ବ ସମ୍ମତ"

ଶ୍ରୀ ନୂତ୍ୟାଗାପାଳ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ କବିକୃତ ଯୁକ୍ତିତ ।

এই পুথি থানি ডিব্ৰুগড় নিবাসী শ্ৰীযুক্ত শিবনাথ
ভট্টাচার্য্য ডাঙ্গৰীয়াই আদি অন্ত সমুদাই চাই সংশোধন
কৰিদিছে সেই বাবে উক্ত ডাঙ্গৰীয়াৰ গুৰিত টিৰকাল
কৃতজ্ঞতা পানত আবদ্ধ থাকিলোঁ।।

লিখোতা

উছৰ্গা ।

পৰমপূজনীয় শ্বশুৰ—

৩ভাদিবাম বৰকটকী মৌজাদাৰ ডাঙ্গবা-
য়াৰ পবিত্ৰ নামত এই ক্ষুদ্ৰ পুথি খানি
সভাল্লিবে উৎসৰ্গ কৰিলো ।

লেখক—

শ্ৰীদত্তাধৰ যম

সুকন্যা সুন্দৰী

উপাখ্যান ।

—:~:—

শ্ৰীকৃষ্ণায় নমঃ ।

—:~:—

পদ ।

জয় নমো নাৰায়ণ সত্য সনাতন ।

জয় জগদীশ জয় পতিত পাবন ॥

জয় কৃষ্ণ ইন্দ্ৰদেৱ জয় পীতাম্বৰ ।

জয় চক্ৰপাণি জয় দেৱ দামোদৰ ॥ ১ ॥

জয় দীনবন্ধু জয় ভকতৰ ধন ।

জয় পদ্মপাণি জয় দেৱ নিৰঞ্জন ॥

তুমি বল বুদ্ধি মোৰ তুমি মন প্ৰাণ ।

তুমি শক্তি সুখদাতা তুমি মোৰ জ্ঞান ॥ ২ ॥

সুকন্যাসুন্দৰী উপাখ্যান ।

শিৰে লৈয়া তুয়া পদ বেণু চৰণৰ ।
মহামূৰ্থ সাহকৰি হওঁ অগ্ৰসৰ ॥
তোমাৰ ভকত যিটো সাধু মহাজন ।
সবাকো বন্দনা কৰো ধাৰিৱা চৰণ ॥ ৩ ॥
তব প্ৰিয় ভক্ত কৰি আছে যত যত ।
সিসবাবো চৰণত কৰো দণ্ডৱত ॥
সবাকো সহায় কৰি ময় মূঢ়নৰ ।
বিৰচিবো ইটো কথা মহাপুৰাণৰ ॥ ৪ ॥
পৰম মধুৰ ইটো ভাগৱত পদ ।
একচিত্ত মনে শুনা যত সভাসদ ॥
শুকমুনি বোলে শুনা ৰাজা পৰীক্ষিত ।
সূৰ্য্যবংশাখ্যান কথা ভুবনে বিদিত ॥ ৫ ॥
সেহিবংশে শয্যাতি নামত নৃপবৰ ।
পৰম ধাৰ্ম্মিক ৰাজা মনুস কোঙৰ ॥
ক্ষমাগুণে ধৰা যেন তেজে দিনকৰ ।
প্ৰজাব পালনে যেন ৰাম বনুৱৰ ॥ ৬ ॥
বুদ্ধি বৃহস্পতি সম অত্যন্ত গম্ভীৰ ।
ধৰ্ম্মকৰ্ম্মে বত সদা প্ৰফুল্ল শৰাৰ ॥
বিযুত ভকত ৰাজা অন্যে নাই মতি ।
ন্যাযমতে প্ৰজাপালে আনন্দে নৃপতি ॥ ৭ ॥

উছৰ্গা ।

পৰমপূজনীয় শ্বশুৰ—

৩ ভাদিৰাম বৰকটকী মৌজাদাৰ ডাঙ্গৰী-
যান পবিত্ৰ নামত এই ক্ষুদ্ৰ পুথি খানি
সভক্তিবে উৎসৰ্গ কৰিলো ।

সবক—

শ্ৰীদণ্ডীধৰ যম

সুকন্যা সুন্দৰী

উপাখ্যান ।

—:~:—

শ্ৰীকৃষ্ণায় নমঃ ।

—:~:—

পদ ।

জয় নমো নাৰায়ণ সত্য সনাতন ।

জয় জগদীশ জয় পতিত পাৰন ॥

জয় কৃষ্ণ ইন্দ্ৰদেৱ জয় পীতাম্বৰ ।

জয় চক্ৰপাণি জয় দেৱ দামোদৰ ॥ ১ ॥

জয় দীনবন্ধু জয় ভকতৰ ধন ।

জয় পদ্মপাণি জয় দেৱ নিৰঞ্জন ॥

তুমি বল বুদ্ধি মোৰ তুমি মন প্ৰাণ ।

তুমি শক্তি সুখদাতা তুমি মোৰ জ্ঞান ॥ ২ ॥

সুকন্যাসুন্দৰী উপাখ্যান ।

শিৰে লৈয়া তুয়া পদ বেণু চৰণৰ ।
মহামূৰ্খ সাহকৰি হওঁ অগ্ৰসৰ ॥
তোমাৰ ভকত যিটো সাধু মহাজন ।
সবাকো বন্দনা কৰো ধৰিয়া চৰণ ॥ ৩ ॥
তব প্ৰিয় ভক্ত কৰি আছে যত যত ।
সিসবাবো চৰণত কৰো দণ্ডৱত ॥
সবাকো সহায় কৰি ময় নুটনৰ ।
বিৰচিবো ইটো কথা মহাপুৰাণৰ ॥ ৪ ॥
পৰম মধুৰ ইটো ভাগৱত পদ ।
একচিত মনে শুনা যত সভাসদ ॥
শুকমুনি বোলে শুনা বাজা পৰীক্ষিত ।
সূৰ্য্যবংশাখ্যান কথা ভুবনে বিদিত ॥ ৫ ॥
সেহিবংশে শৰ্যাতি নামত নৃপবৰ ।
পৰম ধাৰ্ম্মিক বাজা মনুৰ কোঙৰ ॥
ক্ষমাগুণে ধৰা যেন তেজে দিনকৰ ।
প্ৰজাৰ পালনে যেন বাম ববুবৰ ॥ ৬ ॥
বুদ্ধি বৃহস্পতি সম অত্যন্ত গম্ভীৰ ।
ধৰ্ম্মকৰ্ম্মে বত সদা প্ৰফুল্ল শৰীৰ ॥
বিষ্ণুত ভকত বাজা অন্যে নাই মতি ।
ন্যায়মতে প্ৰজাপালে আনন্দে নৃপতি ॥ ৭ ॥

দুই জনা বাণী তান পৰমাসুন্দৰী ।
 ৰূপে লাজ দিয়ে যেন স্বৰ্গবিদ্যাধৰী ॥
 সৰ্ব্ব সুলক্ষণা নাৰী স্বামীত ভকতি ।
 কৰন্তু সযত্নে যেন লক্ষ্মী সৰস্বতী ॥ ৮ ॥
 এহিমতে ছয়ো ভাৰ্য্যা সমে মহীপাল ।
 পৰম কোঁতুক মনে আছে কত কাল ॥
 তাত পাছে কত দিনে পাণ্ডৱ সন্ততি ।
 প্ৰথমা বমণী তান হয় গৰ্ভাৱতী ॥ ৯ ॥
 ধৰ্ম্মে মতি বাঢ়ে যেন ধাৰ্ম্মিকৰ মন ।
 সংসাৰীও মায়া মোহে হোৱয় মগন ॥
 সেই মতে অভিলাষ কৰি সন্তানৰ ।
 মহানন্দে বঞ্চে ভাৰ্য্যাসহ নৰবৰ ॥ ১০ ॥
 এক দুই কৰি ক্ৰমে হয় দশমাস ।
 নৃপতিৰো বৃদ্ধি হয় মনৰ উল্লাস ॥
 কতদিনে কন্যা কিবা পুত্ৰ জন্ম হয় !
 সৰ্ব্বক্ষণে নৰপতি তাকৈসে বাঞ্চয় ॥ ১১ ॥
 শুভক্ষণ সময়ত বাণী গুণৱতী ।
 প্ৰসবিল অনুপমা তনয়া সন্ততি ॥
 বাজাৰ ভবন তেজে আলোকিত হয় ।
 পূৰ্ণিমাৰ চন্দ্ৰ যেন দেখি জ্যোতিৰ্ময় ॥ ১২ ॥

হেন অপকপ বৰ লভি কন্যাধম ।
 আনন্দে মগন ভৈল নৃপতিৰ মন ।
 জন্মোৎসব কৰে ৰাজা বিধিৰ বিধানে ।
 মহাসমাবোহে নিয়োজিয়া স্থানে স্থানে ॥ ১৩ ॥
 অনাইয়া অসংখ্যাত নটনটীচয় ।
 কৰাইলন্তু গাণবাদ্য নৃপ মহাশয় ॥
 ছুখী ভিক্ষী ব্রাহ্মণক কৰি সতকাৰ ।
 ধন বহু দান ৰাজা কৰিল অপাৰ ॥ ১৪ ॥
 অন্নদান ভূমিদান কৰি দ্বিজগণে ।
 বন্ধুবৰ্গ সবাকো তুষিল নানাধনে ॥
 এহিমতে নৰপতি জন্মোৎসব কৰি ।
 পৰম আনন্দে বৈলা আপোন নগৰী ॥ ১৫ ॥
 কত দিনান্তৰে ৰাজা আনি পুৰোহিত ।
 নামকৰণ কৰে যেন শাস্ত্ৰৰ বিহিত ॥
 পৰমাসুন্দরী দেখি তনয়াৰ নাম ।
 সুকন্যা ৰাখিল পুৰোহিত গুণধাম ॥ ১৬ ॥
 দিনে দিনে বাঢ়ে কন্যা ৰাজাৰ আশয় ।
 দ্বিতীয়াৰ শশী যেন ক্ৰমে বৃদ্ধি হয় ॥
 নৃপতিৰ তনয়াত স্নেহ অতিৰেক ।
 ব্যাকুলিত হয় প্ৰাণ নেদেখি ক্ষণেক ॥ ১৭ ॥

শয়নে সপোনে ৰাজা তনয়াৰ প্ৰতি ।
 সততে থাকন্তু মায়াবশে লিপ্ত মতি ॥
 কন্যায়েো নেৰয় সদা জনকৰ পাস ।
 জননীৰ স্নেহে যেন সুপুৰয় আশ ॥ ১৮ ॥
 পিতা ভিন্ন নজানয় মাতা অন্য জন ।
 পিতৃয়েই তাইৰ যেন অমূল্য বতন ॥
 পিতা যদি কোনো দিনা যায় দেশান্তৰী ।
 সুকন্যায়েো ৰাজা সঙ্গ্ৰে হয় সহচৰী ॥ ১৯ ॥
 পিতাৰ বাধাকো ৰাজসুতা নগণয় ।
 পিতৃ বিনে যেন দেহে প্ৰাণ নখাকয় ॥
 এহি মতে স্নেহে মজি আছে নবেশ্বৰ ।
 পাছ কথা শুনা ৰাজা আত অনন্তৰ ॥ ২০ ॥
 আজি কালি কৰি কন্যা বাচিল ঘোবন ।
 ত্ৰৈলোকা মোহিনী ৰূপে মোহে মুনিমন ॥
 অনুপমাকপ তেঁওৰ কি দিবো তুলনা ।
 স্বৰ্গ বিদ্যাধৰী দেখি হোৱয় বিমনা ॥ ২১ ॥
 চন্দ্ৰ যেন নক্ষত্ৰৰ মাজত শোভন ।
 প্ৰজা মাজে শোভা যেন কৰে নৃপগণ ॥
 মূৰ্খমাজে শোভা যেন জ্ঞানীজনে ধৰে ।
 নিগুণীৰ মাজে গুণী যেন শোভা কৰে ॥ ২২ ॥

সেইমত বমণীৰ মাজত প্ৰভাৱ ।
 কৰন্তু প্ৰকাশ যেন মত লক্ষ্মী মার ॥
 হেন ৰূপে কন্যা আছে নৃপতিৰ ঘৰে ।
 দৈব্যৰ বিপাক শুনা কি ঘটিল পৰে ॥ ২৩ ॥
 একদিনা মহামতি শয্যাতি বাজন ।
 নিমস্থিয়া অনাইলন্তু পাত্ৰ মঞ্জীগণ ॥
 সবাকো সম্বোধি বোলে মনুৰ সন্ততি ।
 মূগয়া উদ্দেশে কালি কৰিবোহো গতি ॥ ২৪ ॥
 সমদলে অৰণ্যত যাওঁ সৰ্বজন ।
 শীঘ্ৰে সাজুকৰা গজবাহী সৈন্যগণ ॥
 অন্যান্য সম্ভাৰ স্নাক সুখাদ্য সকল ।
 দশম দিনৰ অৰ্থে গোটোয়া সম্বল ॥ ২৫ ॥
 কালি প্ৰভাততে যাইবো শুভ যাত্ৰা কৰি ॥
 মুখ্য পাত্ৰ তুমি যত্নে বাখিবা নগৰী ॥
 হেন য়েবে আদেশ কৰিল নৰৰায় ।
 সুকন্যাসুন্দৰী আসি বন্দিল স্বৰায় ॥ ২৬ ॥
 কৰষোড় কৰি কন্যা বুলিল বচন ।
 ময়ো লগে যাইবো পিতা কৰো নিবেদন ॥
 তোমাৰ সঙ্গতি এড়ি হওঁ স্তান হত ।
 মোকো লৈয়া যোয়া বনে তোমাৰ লগত ॥ ২৭ ॥

তোমাৰ লগত ভ্ৰমি অৰণ্য ভিতৰ ।
 নানা বমনীয় শোভা দেখিবো বনৰ ॥
 দেখিবো বনত আনো বন্য জন্তুগণ ।
 আৰু অসংখ্যাত মৃগ পক্ষী অগণন ॥ ২৮ ॥
 মহাযোগী সাধু সব কৰিবো সাক্ষাত ।
 আৰু ঋষি পত্নীচয় দেখিবোহো তাত ॥
 নাৰীৰ স্বাধীন মানে পিতৃৰ আলয় ।
 যত দিন থাকে মাত্ৰ তত দিন বয় ॥ ২৯ ॥
 স্নেহময়ী জননীৰ স্নেহৰ ছাঁয়াত ।
 লভয় সন্তানে থাকি সুখ অসংখ্যাত ॥
 এইকপ সুখ পিতা জগত ভিতৰ ।
 স্বৰ্গতো নিমিলে গৈয়া মনুষ্য লোকৰ ॥ ৩০ ॥
 ভবিষ্যত কথা স্মৰি পৰাণ শুকাই ।
 জালে বন্দী পশু যেন জ্ঞান শ্ৰুতি নাই ॥
 সংসাৰৰ কৰ্ম্মে নৰ হুয়া জৰ্জৰীত ।
 নেদেখে চকুৰে পথ সদাই তাপিত ॥ ৩১ ॥
 তেন জানি পিতৃদেৱ অনুমতি দিয়া ।
 তোমাৰ স্নেহেৰ সূতা মোকো লগে নিয়া ॥
 দুৰ্গম অৰণ্য বুলি নাই তাত দৰ ।
 তুয়া সঙ্গে হৈব সিটো স্বৰ্গ সমসৰ ॥ ৩২ ॥

এইৰূপ মধুভৰা কথা শুনি পাই ।
 পৰম স্নেহত মগ্ন ভৈলা নৰৰায় ॥
 কোলাত বৈসায় তনয়াক নৰেশ্বৰ ।
 কৰিল চুম্বন মুখে কৰিয়া সাদৰ ॥ ৩৩ ॥
 বুলিল নৃপতি পাছে তনয়াক চাই ।
 হৃদয়ৰ ধন তুমি সোহাগৰ আই ॥
 নকৰিবা দুখ মাৰ যাবা মোৰ সঙ্গে ।
 সখিগণ সহ তুমি সাজ হোৱা বঙ্গে ॥ ৩৪ ॥
 এহি মতে আদেশ কৰিয়া নৰবৰ ।
 কন্যাক সন্তোষি বৈল! আপোনাৰ ঘৰ ॥
 পাছদিনা প্ৰভাততে উঠি নৰপতি ।
 স্নান শেষে নিত্যকৰ্ম্ম কৰি সমাপতি ॥ ৩৫ ॥
 দুগয়াৰ অৰ্থে বাজা ভৈল অগ্ৰসৰ ।
 ৬৩ সৈন্য গজ বাজী আসিল সহৰ ॥
 সুকন্যায়ো সেহিবেলা সখিগণ সঙ্গে ।
 কাচি পাৰি ওলাইলন্ত মনে বৰ বঙ্গে ॥ ৩৬ ॥
 পিতৃ মাতৃৰ চৰণত দণ্ডৱত কৰি ।
 আনো প্ৰিয় পৰিজন বচনে সাদৰি ॥
 সখী সন্নিহিতে মনোৰমা মহাৰঙ্গে ।
 ৰথত চৰিল গৈয়া জনকৰ সঙ্গে ॥ ৩৭ ॥

নৃপতিয়ো ইন্ট গুৰু স্মৰণ কৰি ।

শুভ যাত্ৰা কৰিলন্ত স্মৰিয়া শ্ৰীহৰি ॥

যত সৈন্য হয় হস্তা চতুৰঙ্গ দলে ।

মহা সমাবোহে বাজা যাই কোঁতুলে ॥ ৩৮ ॥

অসংখ্যাত লোক আৰু গাভী বৎসগণ ।

নৃপতিৰ সঙ্গ সঙ্গ কৰিছে গমন ॥

এইকপে গৈয়া বাজা এডিয়া নগৰ ।

প্ৰবেশিল ক্ৰমে ক্ৰমে অৰণ্য ভিতৰ ॥ ৩৯ ॥

অৰণ্যৰ অপক্লপ শোভা চমৎকাৰ ।

নেহাৰি নৃপতি হয় আনন্দে অপাৰ ॥

কোনো স্থানে কুলি বোৰে ঘনে গাণ কৰে ।

কোনো স্থানে পুষ্প গন্ধে মন প্ৰাণ হৰে ॥ ৪০ ॥

কোনো স্থানে দেখে মনোৰম্য পক্ষীচয় ।

শোনো স্থানে নানা জন্তু স্থখে বিহৰয় ॥

কোনো স্থানে দেখে মনোহৰ ৰম্যবন ।

ফল ফুলে শোভা অতিকৰে বিতোপন ॥ ৪১ ॥

কোনো স্থানে শ্যামবৰ্ণ বৃক্ষ সমুদাই ।

নব পল্লবেৰে দেখি নয়ন জুৰাই ॥

শুক শাৰী আদি যত বিহঙ্গম চয় ।

ঝাকে ঝাকে পড়ি পড়ি আনন্দে ক্ৰীড়য় ॥ ৪২ ॥

হস্তী ব্যাঘ্র মৃগ সিংহ আদি জন্তুগণে ।
 পৰস্পৰ ক্রীড়া কৰি থাকে মহাবঙ্গে ॥
 জ্বা মৃত্যু নাহি যেন নাহি শোক ভয় ।
 দেখিয়া বনৰ শোভা অনুমান হয় ॥ ৪৩ ॥
 হেন অপকপ দৃশ্য দেখি নৃপবৰ ।
 ক্ৰীহবিত শ্রদ্ধা ভক্তি বাটিল মনৰ ॥
 সেহিবেলা বাজা যেন আপনা পাসৰি ।
 হবিত মজিয়া মন আছে ধ্যান ধৰি ॥ ৪৪ ॥
 এহিমতে বিভূপ্ৰেমে মত্ত হুয়া মন ।
 অপূৰ্ণ বনৰ শোভা কৰিছে দৰ্শন ॥
 পৰম কৌতুকে সমদলে নৃপবৰ ।
 ঋষি আশ্রমৰ গৈয়া চাপিল ওচৰ ॥ ৪৫ ॥
 চ্যবন মুনিৰ সিটো তপস্ত্যাব স্থান ।
 সশঙ্কিত হুয়া বাজা কৰে অনুমান ॥
 কোন দোষে ঋষি যদি ক্ৰোধান্বিত হয় ।
 সসৈন্যে মৰিবো আৰু বৈব কুলক্ষয় ॥ ৪৬ ॥
 হেন অনুমানি মনে শয়্যাণ্ড বাজন ।
 কবিল আদেশ শুনা পাত্ৰ মিল্লাগণ ॥
 ঋষিৰ আশ্রম ইটো মহা পৃণ্যস্থান ।
 যাহাক দৰ্শনে পাপ হোৱয় নিৰ্য্যান ॥ ৪৭ ॥

দেখা ব্যাগ্ৰ সিংহ আদি হিংস্ৰ জন্তুচয় ।
 নাহি কাৰো হিংসা দ্বেষ এক স্থানে ৰয় ॥
 পৰস্পৰ দেখি যেন এক জনকৰ ।
 সকলো সন্তান তাৰ নাই ভিন্ন পৰ ॥ ৪৮ ॥
 ভক্তৰ ভক্তিৰ গুণে দেৱ কৃপাময় ।
 লোকক দেখায় এনে মহিমা নিশ্চয় ॥
 দেখা কেনে ভকতিৰ বল সৰ্ব্বজন ।
 হিংস্ৰ জন্তু ধৰে কেনে জ্ঞানীৰ লক্ষণ ॥ ৪৯ ॥
 হেন জানি ইথানত হোৱা সাবধান ।
 নকৰিবা জীৱ জন্তু প্ৰাণীৰ সন্ধান ॥
 নুতুলিবা আশ্ৰমৰ ফল পুষ্পচয় ।
 হিংসা দ্বেষ এড়া ঐত লোক সমুদয় ॥ ৫০ ॥
 য়গয়া কৰিবো গৈয়া এই বনাস্তৰ ।
 ধীৰে ২ পাৰ হওঁ ঋষি আশ্ৰমৰ ॥
 শুক মুনি বোলে শুনা ৰাজা পৰীক্ষিত ।
 বিধিৰ লিখিতা কাৰো নহয় অলিত ॥ ৫১ ॥
 হেন যেবে আদেশ কৰিয়া নৃপবৰ ।
 সাৱধানে যাই সাক্ষী কৰি ঈশ্বৰৰ ॥
 সেই বেলা নৃপসূতা আনন্দিত মনে ।
 ৰথ হন্তে নামি যায় সখিগণ সঙ্গে ॥ ৫২ ॥

মনোৰম্য স্থান পায় সুকন্যাসুন্দরী ।
 নিৰেখিয়া ফুৰে তাত লীলা খেলা কৰি ॥
 ঋষিৰ উদ্ভান কত দেখে মনোহৰ ।
 অপৰূপ থান সিটো চক্ষু তৃপ্তিকৰ ॥ ৫৩ ॥
 তথাত ফুলিয়া আছে পুষ্প অপ্ৰমিত ।
 সন্দৰ্শনে বাজ সুতা হয় হৰিষিত ॥
 নানা জাতি ফুল দেখি উত্ৰাবল মন ।
 কতো পিন্ধে কতো কৰে সুবাস গ্ৰহণ ॥ ৫৪ ॥
 ভাগৱত কথা ইটো শুনা সবে নৰ ।
 পদবন্ধে নিবন্ধিণো ময় মূঢ়নৰ ॥
 পদত অপাঠ্য দেখি নকৰিবা ৰোষ ।
 মহন্তৰ কথা শুনি লভিবা সন্তোষ ॥ ৫৫ ॥
 যতেক আছয় পক্ষী এই সংসাৰত ।
 পাখী অনুসাৰে সবে উড়য় সতত ॥
 সেহিমতে মোৰ বুদ্ধি শক্তি অনুযায়ী ।
 বিৰচিলো পদ মহাভাগৱত চাই ॥ ৫৬ ॥
 ভক্তৰ ভক্তিত যেন মতে দেৱহৰি ।
 আপোনাৰ শক্তি দিয়ে মায়া দূৰকৰি ॥
 এই শাস্ত্ৰে দেখা চাই যত সাধুনৰ ।
 কিৰূপ ভক্তিৰ বল মহন্ত সৰব ॥ ৫৭ ॥

এড়িয়া আহাৰ, ছয়া নিবাহাৰ,
 ধ্যানে কতকাল যায় ।

উঁই কীটগণ, ছয়া হৰ্ষ মন,
 স্মখে লৰে তাতে ঠাই ॥

আনো অগণন, তৰুলতাগণ,
 চাকি আছে সিটো ৰূপ ।

মানব আকাৰ, নাহি কিছু তাৰ,
 কেবল মৃত্তিকা স্তূপ ॥ ৬৫ ॥

তথাপি চ্যবন, ধ্যানত মগন,
 কটাক্ষ নাহিকে তাৰ ।

দেৱ নৰচয়, ভয়ে ভীত হয়,
 হেন দেখি তপাচাৰ ॥

দেখা সাধুজন ভক্তৰ লক্ষণ,
 জীবনৰ আশা এড়ি ।

ঈশ্বৰত মন, দিছে সৰ্বৰক্ষণ,
 তাক মাত্ৰ সাৰ কৰি ॥ ৬৬ ॥

মাত্ৰ চক্ষুদয়, প্ৰকাশ কৰয়,
 বল্মীকৰ মধ্যস্থলে ।

সুকন্যাসুন্দৰী, মণি মনেকৰি,
 বিক্ষিলেক কোঁতুহলে ॥

চঞ্চলিত মতি, নাই বুদ্ধি শক্তি,
 সুবুজিল অথস্তর ।

সেহি হেতু তাত, হয় বক্তপাত,
 সিটো ঋষি নয় নব ॥ ৬৭ ॥

হেন বিসঙ্গতি, দেখি নবপতি,
 ভয়ত আকুল মনে ।

হুয়া দণ্ডরত, পবিল পদত,
 বাখা বুলি নিজগুণে ॥

নমো ঋষিৰাজ, কবিল অকাজ,
 জ্ঞান শূন্যা কন্যা মোৰ ।

কৰিয়ো উদ্ধাৰ, মোক এইবার,
 নকৰিয়া দণ্ড ঘোৰ ॥ ৬৮ ॥

তুয়া তব্ব স্বামী, কি বুজিবো আমি,
 জ্ঞান হীন মন্দমতি ।

অজ্ঞানীক মোক, কৃপা কৰিয়োক,
 চৰণে কৰো প্রণতি ॥

তুমি মহন্তর, সুবুজি পামর,
 কৰিলো হো অপমান ।

প্রভু কৃপাময়, হুইয়া সদয়,
 দিয়োক অভয়দান ॥ ৬৯ ॥

পৰমা সুন্দরী, ষেন বিদ্যাধরী,
 তনয়া দেখি তোমাৰ ।

নয়নৰ তৃপ্তি, লভিলো নৃপতি,
 দৃষ্টি কৰি বাৰম্বাৰ ॥

শুনা নৰৰায়, মোৰ অভিপ্রায়,
 তোমাৰ কন্যা সুন্দরী ।

লভি বঙ্গমনে, সুখ ভুঞ্জি সঙ্গ,
 থাকিবো আনন্দ কৰি ॥ ৭৫ ॥

এহি মোৰ মন, হয় এতিক্ষণ,
 কৰিয়ো তাৰ বিধান ।

বিলম্ব নকৰি, সুকন্যা সুন্দরী,
 কৰা ৰাজ্য মোক দান ॥

ষদিহে ৰাজন, কন্যা সমৰ্পণ,
 কৰা তুমি শুদ্ধ মনে ।

তবে নবপতি, লভিবা মুকুতি,
 ধন্য হবা ত্ৰিভুবনে ॥ ৭৬ ॥

হেন বানী শুনি, নৃপ গুণ মণি,
 পৰম আনন্দ পায় ।

মোৰ ভাগ্য ভাল, নেপাতি জঞ্জাল,
 কন্যা মাগে ঋষিৰায় ॥

চৰণত পৰি, মনে বজ্জ কৰি,
 ঋষিক বুলিল বাণী ।
 যদি কৃপাময়, তব কৃপা হয়,
 দিবো ময় কন্যা খানি ॥ ৭৭ ॥
 তুমি হেন নিধি, মিলাইলেক বিধি,
 মোৰ ভাগ্য সীমা নাই ।
 ইটো মোৰ জন্ম, সান্ধলিল কৰ্ম,
 তোমাক সুহৃদ পাই ॥
 পুনঃ পুনঃ বায়, চ্যবনক চাই,
 কৰযোড়ে বোলে বাণী ।
 মোৰ দুহিতাব, সৌভাগ্য অপাৰ,
 পাইল তুমি হেন স্বামী ॥ ৭৮ ॥
 এহি বুলি ৰাজা, মাতি মন্ত্ৰী প্ৰজা,
 যোগ কৰি সেহিঙ্গণে ।
 আনি পুৰোহিত, শাস্ত্ৰৰ বিহিত,
 বিবাহে ৰসিল বঙ্গ ॥
 ভকতি ভাৱত, বেদ পশ্চ মত,
 ঋষিৰ তুমিয়া মন ।
 দুহিতাক আনি, ৰাজা মহামানী,
 কবিলন্তু সমৰ্পণ ॥ ৭৯ ॥

স্বামী ধনজন, স্ত্রীর জীবন,
স্বামী সে পৰম দেৱ ।

পতি বিনে আক, সতী বমণীৰ,
আন গতি নাই কেউ ॥ ৮২ ॥

আক ধৰি মনে, সদা সৰ্ব্বক্ষণে
তান আঞ্জা শীৰে ধৰি ।

হয়া অনুগত, থাকিবা সতত,
আলস্যক পৰিহৰ ॥

তাত পাছে নানা, বিনয় বচনে,
ঋষিক সন্তোষি ৰায় ।

প্রজ্ঞা সমন্বিতে, নৃপ হৃষ্ট চন্দ্ৰে,
নিজ ৰাজ্যে চলি যায় ॥ ৮৩ ॥

আশ্রমক এড়ি, বন উপবন,
তাকো এড়াই পাইল গ্রাম ।

মহা আনন্দতে, ৰাজাঃএহিমতে,
পশিলন্তু নিজধাম ॥

হে কৃষ্ণ দেৱ, কৰো মই সেৱ,
তোমাৰ চৰণে ধৰি ।

অজ্ঞানী পামৰ, নাই মোত পৰ,
চক্ষু মেলি চোৱা হৰি ॥ ৮৪ ॥

ভক্তি বিনাই, গতি নাই নাই,
জানি আন মন এড়া ।
মমুষ্য জন্মব, হ'উক সার্থক,
হৰি হৰি বুলি তৰা ॥ ৮৭ ॥

পদ ।

শুকমুনি বোলে শুনা পৰীক্ষিত ৰায় ।
যি কবিল ঋষিৰাজ কন্যাক বিহায় ॥
পাছ কথা কওঁ ৰাজা আত অনন্তৰ ।
পৰম মধুৰ কথা প্ৰিয় জগতৰ ॥ ৮৮ ॥
পত্নী পাই ঋষিৰ সন্তোষ লভিল ।
পূৰ্ণিমাৰ চন্দ্ৰ যেন হাততে মিলিল ॥
দৰিদ্ৰ পাইল যেন অক্ষয় ভণ্ডাৰ ।
সিকুপ ঋষিৰ আনন্দৰ নাই পাৰ ॥ ৮৯ ॥
নবীনা যুবতী কন্যা সংসাৰ মোহিনী ।
হৃদয়ে শোভয় তান যেন সৌদামিনী ॥

ভাৰ্য্যা দেখি মনে মনে ভোগ বাঞ্ছা কৰে ।
 কিন্তু শুক দেহ ঋষি তপস্যাব তৰে ॥ ৯০ ॥
 কিৰূপে বাসনা বল পৰিপূৰ্ণ হয় ।
 তাকে চিন্তি উদবিগ্ন ভৃগুৰ তনয় ॥
 যাহাক শ্ৰীহৰি স্নেহ কৰে সৰ্ববক্ষণ ।
 তাঁহাৰ অসাধ্য কিবা আছে ত্ৰিভুবন ॥ ৯১ ॥
 স্বৰ্গ মৰ্ত্ত্য পাতালত যাহা বাঞ্ছা হয় ।
 তপস্যাব বলে যোগী তাহাক পাবয় ॥
 শুক্ৰৰ মহিমা বাজা নাই পৰিমান ।
 প্ৰহ্লাদ চৰিত্ৰে লোৱা তাহাৰ প্ৰমান ॥ ৯২ ॥
 ভক্তিৰ বলত হৰি এড়াব নোৱাৰি ।
 বশ্য ছয়া বলিদ্বাবে কৰিয়াছে দ্বাৰী ॥
 ভক্তিবৈ আছিল বসুদেৱে বশ্যকৰি ।
 পুত্ৰৰূপে পাইল ষিটো জগতৰ হৰি ॥ ৯৩ ॥
 ভক্তিবলে নন্দজায়া দোষ অনুমানি ।
 জ্বৰী দিয়া ঈশ্বৰক বান্ধে টানি টানি ॥
 ভক্তিবলে অমৰত্ব হয় নবগণ ।
 দেখা মাৰ্কণ্ডেয় ঋষি মূকগু নন্দন ॥ ৯৪ ॥
 সপ্তবৰ্ষ আয়ু আছিলেক মাৰ্কণ্ডৰ ।
 ভক্তিবলে সপ্ত কল্প জীয়ে মুনিবৰ ॥

হৰি ভকতিৰ বল দেখা সৰ্বজন ।
 অতঃপৰ কিকৰিল মহৰ্ষি চ্যবন ॥ ৯৫ ॥
 যৌবনৰ আশা কৰি ঋষি মহাশয় ।
 ঈশ্বৰক নানা মতে কৰিল বিনয় ॥
 নমো নমো বিশ্বনাথ অনন্ত শক্তি ।
 নমো কৃপাসিন্ধু তুমি অগতিৰ গতি ॥ ৯৬ ॥
 নমো মৎস্য অবতাৰ নমো কুৰ্মকপ ।
 নমো নৰসিংহ নমো বামন স্বকপ ॥
 নমো বাম অবতাৰ নমো পশুৰাম ।
 নমস্তে বৰাহ কপ নমো হলিৰাম ॥ ৯৭ ॥
 নমো বুদ্ধ অৱতাৰ নমো কঙ্কী হৰি ।
 অসীম শক্তিবৰে আছা জগতক ধৰি ॥
 তুমি ব্ৰহ্মা তুমি শিব তুমি দিবাকৰ ।
 তুমি চন্দ্ৰ তুমি সূৰ্য্য তুমি জলেশ্বৰ ॥ ৯৮ ॥
 তুমি ইন্দ্ৰ তুমি যম তুমি ছতাশন ।
 আত্মাকৰূপে সৰ্ববভূতে থাকা সৰ্ববক্ষণ ॥
 অনাদি অনন্ত ভাবে তুমি নিবন্তৰ ।
 বিশ্বকৰূপে ব্যাপি হৰি আছা চৰাচৰ ॥ ৯৯ ॥
 অস্তুর্যামী তোমাৰ নাহিকে অগোচৰ ।
 সবে জ্ঞাত আছা ষিটো বাসনা মনৰ ॥

চুঃখিতক দয়াকবি বিপদ ভঞ্জন ।
 পূর্ণ শক্তি দিয়া কৰা বাঞ্ছিত পূৰণ ॥ ১০০ ॥
 এহি মতে নানা স্তুতি কৰে মুনিবৰ ।
 উগরস্তুে বুজিলেক সবে অথস্তুর ॥
 ঋষিৰ আগত আসি দিল দৰশন ।
 শৰীৰৰ জ্যোতি যেন ববিৰ কিৰণ ॥ ১০১ ॥
 অস্তুত কপক দেখি হৰষিত মনে ।
 দণ্ডবত ছয়া পৰে হৰিৰ চৰণে ॥
 স্তুতি নতি কৰি আপোনাৰ অভিলাষ ।
 হৰিৰ আগত মুনি কৰিল প্ৰকাশ ॥ ১০২ ॥
 স্তুনি নাৰায়ণে কৰিলস্তু অশুমান ।
 ভোগ শূভুঞ্জিলে নোপজয় দিব্যজ্ঞান ॥
 দেখি জন্যে বিষয়ত হয় আশকতি ।
 নাপাইলে হৈবস্তু মুনি চঞ্চলিত অতি ॥ ১০৩ ॥
 হেন মনে স্তুনি পাছে ত্ৰিদশ ঈশ্বৰ ।
 পূৰ্ণ হৌক অভিলাষ তোমাৰ মনৰ ॥
 এহি স্তুলি তথা হৈতে ভৈলা অস্তুৰ্দ্ধান ।
 ঋষিয়ো প্ৰসন্ন মনে বৈল নিজস্থান ॥ ১০৪ ॥
 দেৱ বৈষ্ণৱ ছুজনাক গৈয়া দামোদৰ ।
 কৰিল আদেশ যোৱা ঋষিৰ গোছৰ ॥

যেহি বর তোমাসাত মাগে তপোধন ।
 ইচ্ছামত দিয়া তোৰা কৰিবা গমন ॥ ১০৫ ॥
 হেনয় আদেশ শুনি অশ্বিনীকুমাৰ ।
 সেইক্ষণে চলে ছয়া আনন্দ অপাৰ ॥
 পথ মাঞ্জে বোলা বুলি কৰে দেবগণ ।
 অমৰ সমাজে আমি অতি অভাজন ॥ ১০৬ ॥
 বৈদ্য বুলি যজ্ঞ ভাগ নাহি দিয়ে দেৱে ।
 সিকাৰণে নীচ ভাবি মুপূজয় কেঁৱে ॥
 এহি স্ত্ৰযোগতে আজি তুমি আৰ মন ।
 কৰিবো বিমতে হয় মানষ পূৰণ ॥ ১০৭ ॥
 পৰম তপস্বী তেজরন্তু ঋষিবায় ।
 সিদ্ধি হৈব প্ৰয়োজন তাঁহাৰ কৃপায় ॥
 হেনমতে আলোচিয়া দেৱ দুইজন ।
 চাবন ভবনে গৈয়া ভৈল উপসন ॥ ১০৮ ॥
 দেখিলে ঋষিক তাত অশ্বিনীকুমাৰ ।
 ব্যাস্ৰ চন্দ্ৰ পৰিধান শিৰে জন্টাভাৰ ॥
 জীন শীন তপস্যায় ভগ্ন কলেবৰ ।
 সন্দে আছে এক কন্যা শ্ৰেষ্ঠা জগতৰ ॥ ১০৯ ॥
 মনত আশ্চৰ্য্য মানি বোলে দেবচয় ।
 বিভূৰ মহিমা বোনে দেখা বিপৰ্য্যয় ॥

শুক্ৰ সৰোবৰে যেন কমলৰ দল ।
 জলৰ অভাবে কিছু নহয় বিকল ॥ ১১০ ॥
 ফল পত্ৰ হীন বৃক্ষে যেন পক্ষীচয় ।
 ঝাকে ঝাকে পৰি পৰি সুখে বিহৰয় ॥
 পুষ্পহীন উছানত যেন মধুকৰ ।
 গুণ গুণ শব্দে ভ্ৰমি ফুৰে নিবন্তৰ ॥ ১১১ ॥
 বস্ত্ৰহীন অলঙ্কাৰে শোভা যেন পাই ।
 ঋষিৰ সঙ্গত কন্যা তেনে প্ৰভা নাই ॥
 আচৰিত হয় দুয়ো দেৱ বৈদ্যবৰ ।
 ঋষি সন্তোষণ কৰিলন্ত অতঃপৰ ॥ ১১২ ॥
 ঋষিয়ে সাদৰে উঠি বসিবাক দিল ।
 মিষ্টিবাক্যে ত্ৰাসন্তাক সন্তোষ কৰিল ॥
 আপোনাৰ অভিলাষ সিদ্ধ মনে জানি ।
 দেৱক সাদৰে ঋষি বুলিলন্ত বাণী ॥ ১১৩ ॥
 মোৰ পৰিচয় জানা অশ্বিনীকুমাৰ ।
 ভ্ৰগুৰ নন্দন বুলি বিখ্যাত সংসাৰ ॥
 হৰি সাধনায় দেৱ আছিলোহো বত ।
 শীত গ্ৰীষ্ম বৰ্ষা ক্লেশ সতি নানা মত ॥ ১১৪ ॥
 এহি মতে কত কাল তপস্যায় যায় ।
 উঁইছিল উদ্ভিদাদি হৈল মোৰ গায় ॥

একান্ত ভকতি দেখি জগত ঈশ্বর ।
 সাক্ষাত দিলন্ত আসি কৰিয়া আদৰ ॥ ১১৫ ॥
 মনোমত বব দিয়া গৈল নিজ স্থান ।
 জীৱন্তে লভিলো গতি হৰি বিদ্যমান ॥
 তথাপি চঞ্চল মতি নুগুছে মনৰ ।
 সংসাৰে বাসনা মোৰ হয় নিৰন্তৰ ॥ ১১৬ ॥
 বিষয় সন্তোগ কৰি মন ৰাখি প্তিৰ ।
 পৰিত্যাগ কৰিবোহো নশ্বৰ শৰীৰ ॥
 সংসাৰে আসিয়া জীব ভোগ বাঞ্ছা কৰে ।
 তাক নুভুঞ্জিলে মনে চিন্তা কৰি মৰে ॥ ১১৭ ॥
 পুনঃ ধৰাধামে আসি হোৱয় জনম ।
 ঈশ্বৰে নাযাই লীন সেই মহাজন ॥
 হেন মনেমানি মই বিবাহ কৰিলো ।
 বিপৰীত সব কথা এই নিবোঁদলো ॥ ১১৮ ॥
 কিন্তু তপস্যায় মোৰ ভগ্ন কলেৱৰ ।
 কিকপে কৰিবো পূৰ্ণ বাসনা মনৰ ॥
 গিৰী আৰোহণে যেন পঙ্গু ইচ্ছা কৰে ।
 ভক্তি হীনে যেন মিচা ভক্ত নামধৰে ॥ ১১৯ ॥
 সেই পটন্তৰ মোৰ জানা দেৱগণ ।
 কৰিয়ো উপায় আৰ হৈয়া সুপ্রসন্ন ॥

মোৰ সঙ্গে দেখা কন্যা অপেশ্বৰা নয় ।
 শশীসম জ্বলে যাৰ দেহা অতিশয় ॥ ১২০ ॥
 তোমাসাৰ অনুগ্রহে লভিলে যৌবন ।
 সংসাৰৰ ভোগে মোৰ তৃপ্ত হয় মন ॥
 যুবক কৰিয়া মোৰ কৰা উপকাৰ ।
 ময়ো পুৰাইবোহো সিটো ইচ্ছা তোমাসাৰ ॥ ১২১ ॥
 তপৰ প্ৰভাবে ময় দেবগণ মাজে ।
 দিবো যজ্ঞ ভাগ দেখিবেক সামৰাজে ॥
 নকৰিবা কিছু চিন্তা তাৰ অৰ্থে বৰ ।
 মোৰ সিদ্ধি কৰা ইটো বাঞ্ছিত মনৰ ॥ ১২২ ॥
 হেনয় কাৰুণ্য বাক্য ঋষিৰ শুনিয়া ।
 হৃদ্বিনীকুমাৰ বোলে ঈষত হাসিয়া ॥
 মনোৰথ সিদ্ধি তব হৈব তপোধন ।
 নকৰা সংশয় কিছু তাহাৰ কাৰণ ॥ ১২৩ ॥
 শূনা সৰ্বজন ইটো কথা ভাগৱত ।
 শ্ৰবণে বিনাশ হয় পাতক সমস্ত ॥
 এক চিত মনে আক সদা কৰা পান ।
 বাতিব হৰিত ভক্তি লভি দিব্যজ্ঞান ॥ ১২৪ ॥
 হৰিব চৰণ বিনে সংসাৰ সাগৰে ।
 তৰনদ গতি নাই জানা সাৰে সাৰে ॥

দত্ৰমনে ধৰি তান অমূল্য ভকতি ।

হৰি হৰি বুলি সাধা জীৱনৰ গতি ॥ ১২৫ ॥

ছবি ।

নমো ননো নাৰায়ণ, দীনদুখ বিনাশন,
 কৰি তুয়া চৰণে অশ্রুৎ ।
 মহা ভাগৱত পঠ নিবন্ধিলো মুচনৰ,
 মোক কৃপা কৰা দয়াময় ॥
 এহি বুলি দেৱ দুই, ঋষিক লগত লৈ,
 এক ৰম্য উদ্যানে পশিল ।
 'অতি মনোহৰ ঠাই, যাহাৰ উপমা নাই,
 দেখি মুনি সন্তোষ লভিল ॥ ১২৬ ॥
 ছয় ঋতু এক সঙ্গে, থাকে তাত অনুক্ষণে,
 বসন্তৰ প্ৰবল প্ৰভাৱ ।
 দালে বসি পিক কুল, কৰে যেন ছয়া ভোল,
 স্নমধুৰ গাণৰ আৰাৱ ॥

সুকন্যাসুন্দৰী উপাখ্যান ।

পৰৰ দুখত মৰা, কোনো বৃক্ষ মনোহৰা,
নব পল্লবেৰে আচ্ছাদিত ।
কৰি ছাঁয়া বিতৰণ, জুড়াই পণিকৰ মন,
কিনো স্বার্থ হীন আচৰীত, ॥ ১৩২ ॥
আম আতা জড়া যামু, খাজুৰী কঠাল লেমু,
কৰ্পূৰ তাম্বুল নাৰীকল ।
সোনাৰু সৰল চাপা, অশ্বস্থ পাকৰী বস্তা,
বটবৰ বিলু পণিয়ল ॥
শুক দ্ৰুম পদ্ম শাল, অগৰু চন্দন তাল,
দেবদাৰু আমলখী চাম ।
ইত্যাদি অনেক তৰু, যেহি মত কল্পতৰু,
বাঞ্ছিত জনৰ পূৰে কাম ॥ ১৩৩ ॥
এইকপে সৰোবৰ, প্ৰকাশিছে নিৰন্তৰ,
বন উপবনে শোভাধৰি ।
চাৰিও কাথৰে তাৰ, বান্ধি আছে চমৎকাৰ,
সুবৰ্ণ মাণিক্যে ভাল কৰি ॥
অপৰূপ সিটো স্থান, দেখি হয় অনুমান,
অনুপম অমৰ ভূবন ।
অবিৰত আসিতাত, স্নান কৰে অসংখ্যাত,
বন্ধে স্বৰ্গ বিদ্যাধৰীগণ ॥ ১৩৪ ॥

হেন দেখি ঋষিবৰ, বিস্ময় অন্তৰে বৰ,
আছে তৈত স্থিৰ মনে চাই ।

কিবা স্বৰ্গ পৃথিবীত, কৰে সিটো অবস্থিত,
কিছু নুবুজিল তাক পাই ॥ ১৩৭ ॥

শুষ্ক শৰীৰত তাৰ, ক্রমে হয় বস ভাৰ,
নিৰখিয়া মাধুৰী মুৰ্তি ।

ধনে ঘনে কন্যাভবে, মন ব্যাকুলিত কৰে,
মায়াবলে ছন্ন হয় মতি ॥

পাছে দেৱ বৈদ্য দুই, পৰম আনন্দ হুই,
ঋষিক বুলিল অনন্তৰ ।

এই সৰোবৰ মাজে, স্নান কৰা ঋষিৰাজ,
পূৰ্ণ হেব বাঞ্ছিত মনৰ ॥ ১৩৮ ॥

এহি বুলি ঋষিসমে, অগ্নিনীকুমাৰ বঙ্গে,
সৰোবৰে কৰিলন্ত স্নান ।

জল স্পর্শে ভৃগু পুত, ভৈল দিব্য ৰূপ যুত,
ষোড়শ বছৰ অনুমান ॥

সুকন্যা সুন্দরী মনে, ভাবি চিন্তি ঘনে ঘনে,
স্বামীক কৰয় নিৰীক্ষণ ।

নাই তাত তপোধন, দেখে দেৱ তিনিজন,
মনোহৰ মূৰ্তি বিচক্ষণ ॥ ১৩৯ ॥

ভয়ত বিহ্বলা সতী, নেদেখি আপন পতি,
উগূল থুগূল কৰে মন ।

আগতে দেৱক পাই, কাতৰে অন্তৰে চাই,
ধীৰে ধীৰে বুলিল বচন ॥

হেৰা তিনিজন দেৱ, চৰণত কৰো সেৱ,
কৈক গৈল মোৰ প্ৰাণপতি ।

স্বামী অবিহনে মোৰ, দেখো অন্ধকাৰ ঘে'ৰ,
কোৱা মোক কৰিছো কাকুতি ॥ ১৪০ ॥

কন্যাৰ বচন শুনি, মাতে দেৱে মনে গুণি
নাই বুদ্ধি তোমাৰ সুন্দৰী ।

তপস্যায় সিটো ৰত, নাহি স্পৃহা বিষয়ত,
কি কৰিবা তাস্ক স্বামী কৰি ॥

আমি বোলো শুনা সতী, এড়ি তুমি হেন পতি,
আমাৰ যাক মনে লয় ।

এজনাক চাই তুমি, স্বামী বৰা সুবদনি,
বৰ সুখ লভিবা নিশ্চয় ॥ ১৪১ ॥

মহা যোগী সেই জন, ধ্যানে থাকে সৰ্ববক্ষণ,
কৈক গৈল তাৰ নাহি অন্ত ।

কিবা তাৰ ঘৰ বাড়ী, কিবা বন্ধু কিবা নাৰী,
লিপ্ত নাই কাহাৰো স্নেহত ॥

মোক এড়ি যদি পতি, কৰিলে অনত্ৰে গতি,
মোৰ কোন দোষ নিৰখিয়া ।

তবে দেহে দেবগণ, নাই কিছু প্ৰয়োজন,
মৰিবোহো জলে জাম্পদিয়া ।

পতিব্ৰতা মহিলাৰ, এই সে কৰ্তব্য সাৰ,
প্ৰাণ ৰাখিবৰ কোন কাজ ।

স্বামীক মনত ধৰি, প্ৰাণ বিসৰ্জ্জন কৰি,
যাওঁ মই যমৰ সমাজ ॥ ১৪৫ ॥

হেনয় কাতৰ বাগী, শুনি ধন্য ধন্য মানি,
সুকন্যাক স্নেহত সাদৰি ।

বোলে দেৱে শুনা সতী, পাইবা তুমি নিজ পতি,
ব্যাকুল নহবা শোক কৰি ॥

এই যে দেখিছা তুমি, তিনিজন দেৱ বুলি,
ইহাৰ মধ্যত তব স্বামী ।

আছে তেওঁ বৰ্তমান, কৰা কন্যা অনুমান,
তব আগে কৈলো সত্যবাণী ॥ ১৪৬ ॥

আশ্চৰ্য্য ভাবিয়া দেবী, দেবৰ চৰণ সেবি,
ধীৰে ধীৰে বুলিল বচন ।

মোক কৈলা যিটো কথা. জানো নযাইবেক বৃথা,
কৰা দেব সন্দেহ ভঞ্জন ॥

ভক্তৰ অসাধ্য নাই, যেহি বাঞ্চে তাকে পাই,
দেখা ভাবি তাহাৰ প্ৰমাণ ।

অস্থি চৰ্ম্ম সাৰ মুনি, কি ৰূপত সুবদনি,
যুবাসম হৈল ৰূপবান ॥

ভক্তৰ কল্যাণ কৰি, অনুক্ৰম ফুৰে হৰি,
ছাঁয়া যেন কায়াৰ লগত ।

পৰম দয়ালু দেৱ, তাস্ত বিনে নাহি কেৱ,
জানা মাৰু ইটো জগতত ॥ ১৫০ ॥

এহিমতে দেৱতুই, পৰম হৰিৰ লুই,
ঋষিক বুলিল অনন্তৰ ।

নিজ স্থানে তপোধন, যাত্ৰা হেতু কৰো মন,
মেলানি দিয়োক দিয়া বৰ ॥

তোমাৰ কৃপাত আমি, যেন মহা ভাগ্য মানি,
দেৱৰ সমাজে পাইও স্থান ।

যশ ৰাখা পৃথিবীত, কৰি আমা সৰি হিত,
চিৰকাল ছোৱা কীৰ্ত্তিমান ॥ ১৫১ ॥

হেন অনুৰোধ শুনি, দেৱক বুলিল মুনি,
কৰিবোহো তাৰ প্ৰতিকাৰ ।

যজ্ঞকালে সময়ত, পুৰাইবোহো অভিমত,
চিন্তা নাই অশ্বিনী কুমাৰ ।

যদ্যপি হৃদয়ে আছা সমস্ত লোকৰ ।
 তথাপি তোমাক খুঁজি ফুৰো দেশান্তৰ ॥ ১৫৪ ॥
 কিনো মুঢ়মতি আমি গুণি নেপাও ঠাই ।
 জ্ঞান বুদ্ধি ছন্ন ভৈল বিষয় চিন্তাই ॥
 কাতৰ কৰিছো হৰি চক্ষুমেলা চোৱা ।
 মায়া দূৰ কৰি মোক দাস বুলি লোৱা ॥ ১৫৫ ॥
 শুক নিগদতি শুনা পাণ্ডুৰ নন্দন ।
 অতঃপৰ কি কৰিল মহৰ্ষি চাবন ।
 অশ্বিনীকুমাৰ দুইকে কৰিয়া বিদায় ।
 উপহাস কৰে মুনি সুকন্যাক চায় ॥ ১৫৬ ॥
 কুৰূপ তপস্বী তব স্বামী গৈল মৰি ।
 ময় দেৱ মোক ভজি থাকিও সুন্দৰী ॥
 কন্যা বোলে কুপ গুণৱন্ত ভৰ্তা পাই ।
 সন্ন্যাসীৰ ভাৰ্য্যা কোন হব চক্ষু খাই ॥ ১৫৭ ॥
 প্ৰসিদ্ধ পুৰুষ সৰ্ব কাৰ্য্যত কুশল ।
 হেন স্বামী বাঞ্চে নাৰী জুইয়া বিকল ॥
 মনৰ কামনা মোৰ পুৰাইলন্ত হৰি ।
 কোন ফল আছে তপস্বীক স্বামী বৰি ॥ ১৫৮ ॥
 এহিমতে বঙ্গ চঙ্গ কৰি দুইজনে ।
 ইচ্ছিল সন্তোগ ধৰি সেই পুষ্পবনে ॥

ভক্তৰ মানস বুজি দেৱ দামোদৰ ।
 যোগবলে নিৰ্ম্মিলন্ত উত্তম নগৰ ॥ ১৫৯ ॥
 সুন্দৰ ভৱন ফেন দেৱৰ আলয় ।
 প্ৰস্ফুটিত বনমাজে শোভে অতিশয় ॥
 সৱৰ্ণ নিৰ্ম্মিত ঘৰ অতি মনোৰম ।
 দ্বাৰ বাৰ ফটিকৰ দেখি মনোৰম ॥ ১৬০ ॥
 স্তম্ভ সব লগাই আছে মুকুতাক আনি ।
 মাণিক্যে নিৰ্ম্মিত ওপৰৰ কাঠি কামি ॥
 দেৱ মনোহৰ সিটো গৃহ চমৎকাৰ ।
 চন্দ্ৰ সূৰ্য্য শোভা যেন কৰে অনিৰ্ব্বাৰ ॥ ১৬১ ॥
 সুৱৰ্ণ মুকুতা মণি মৰকত যত ।
 স্থানে স্থানে বাশি বাশি প্ৰকাশে গৃহত ॥
 স্বৰ্ণময় দেখি যত গৃহ দ্ৰব্যচয় ।
 চক্ষুত পৰিলে যেন চমক লাগয় ॥ ১৬২ ॥
 সুৱৰ্ণ পালঙ্গে শোভে শৰ্যা মনোহৰ ।
 ওপৰত মঞ্জহৰী পৰম সুন্দৰ ॥
 ৰমণীয় চন্দ্ৰতাপ আছে তৰি তৰি ।
 ৰত্নৰ প্ৰদীপ তাত জ্বলে দীপ্তি কৰি ॥ ১৬৩ ॥
 ৰাত্ৰি দিন সমতাৰ প্ৰভা নিৰন্তৰ ।
 কি দিবো তুলনা অম্ৰাৱতী সমসৰ ॥

চাৰি দিশে শোভাকৰে দীঘা সৰোবৰে ।
 প্ৰফুটিত পদ্ম তাত দেখি মন হৰে ॥ ১৬৪ ॥
 বাজ হংস আদি পক্ষী আছে পৰি পৰি ।
 পৰম কোঁতুকে ঝাকে ঝাকে ক্ৰীড়া কৰি ॥
 সৰোবৰৰ চতুপাৰ্শে পুষ্পৰ উদ্যান ।
 ফুলি ফুলি আছে ফুল নাহি পৰিমান ॥ ১৬৫ ॥
 মধুলোভে অলিকুল আসি অবিৰত ।
 গুণ গুণ কৰি ফুৰে ছয়া উনমত ॥
 আৰু নানা মনোহৰ দেখি বম্যবন ।
 ফল পত্ৰে সুশোভীত ছয়া তৰুগণ ॥ ১৬৬ ॥
 তাহাত পড়িয়া কত পক্ষী অপ্ৰমিত ।
 ভুঞ্জি ফল মূল গান কৰে সুললিত ॥
 ময়ূৰ ময়ূৰী নাচে পিকে কাঢ়ে বাৰ ।
 কামে কামুকক যেন দিয়ে হাত বাৰ ॥ ১৬৭ ॥
 বহয় পীতল বায়ু গন্ধ মনোহৰ ।
 তাহাৰ পৰশে মুগ্ধ হয় দেৱনৰ ॥
 সুবৰ্ণ নিৰ্ম্মিত বথ পৰম সুন্দৰ ।
 স্থানে স্থানে সাজুকৰি ৰাখিছে বিস্তৰ ॥ ১৬৮ ॥
 গজ বাজী গাভী উৰু বলদ অপাৰ ।
 দলে দলে আছে চড়ি সংখ্যা নাহি তাৰ ॥

ଶତ ଶତ ଦାସ ଦାସୀ ପାତ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀଗଣ ।
 ଅସ୍ତ୍ର ଶସ୍ତ୍ର ଧରି ସୈନ୍ୟ ଆଛେ ଅଗଗନ ॥ ୧୬୯ ॥
 ହେନୟ ଆଶ୍ଚାୟ୍ୟ ମାୟା କ୍ଳେଷୟା ହରିବ ।
 ବିଷୁବ ଭକ୍ତିତ ଠିଲ ବୋମାଞ୍ଚ ଶରୀର ॥
 ପ୍ରେମେ ଗଦ ଗଦ ହୁଏ ପୁଲକିତ ମନେ ।
 ଜଦୟେ ହରିକ ଧରି ଆଛିଲେକ ବଞ୍ଚେ ॥ ୧୭୦ ॥
 ଧ୍ୟାନ ଭଞ୍ଜ କରି କତୋଞ୍ଜନେ ମୁନିବର ।
 କନ୍ୟା ସମସ୍ଥିତେ ଗୈଲ ଗୃହର ଭିତର ॥
 ଗୃହର ଅପୂର୍ବ ଶୋଭା କରି ଦର୍ଶନ ।
 ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପାଳଞ୍ଜେ ବସିଲଞ୍ଜ ତପୋଧନ ॥ ୧୭୧ ॥
 କନ୍ୟାଞ୍ଜ ଶ୍ଵାସିବ ପାରେ ନମସ୍କାର କରି ।
 ଅନେକ କାଞ୍ଜ୍ୟ ବାକ୍ୟ ବୁଲିଲ ସାଦରି ॥
 ପୂର୍ବ ଜନମର ମୋର ପିତୃ ପୂର୍ଣ୍ଣାଞ୍ଜଳେ ।
 ତୁମି ହେନ ସ୍ଵାମୀ ଜାତିଲୋ ହୋ ବୌତୁହଲେ ॥ ୧୭୨ ॥
 ତୁମ୍ଭା ନିଜ ଦାସୀ ବୁଲି ଲୋରା ପ୍ରାଞ୍ଜନ ।
 କାରିଲୋ ଚରଣେ ପ୍ରଭୁ ଏହି ନିବେଦନ ॥
 ବରଣାର ଭାକ୍ତି ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶୁନି ହେନ ବାଣୀ ।
 କାରିଲସ୍ତ୍ର ଆନୋୟାଲା ହସ୍ତେ ଧରି ଆନି ॥ ୧୭୩ ॥
 କୋଳାତ ବୈସାୟା କରି ବଦନ ଚୁଷ୍ମନ ।
 ମଧୁର ବଚନେ ବୋଲେ କନ୍ୟାକ ବଚନ ॥

বসন্ত কালৰ ফুল কুসুম নিচয় ।
 তোমাৰ দেখিয়া কণা সিয়ো মুগ্ধ হয় ॥ ১৭৪ ॥
 যেনে বৰ্ণীয় দেবী সৌন্দৰ্য্য তোমাৰ ।
 তদ্রূপ চৰিত্ৰ গুণ তুল্য নাহি যাৰ ॥
 মোৰ সাধনায় তুমি ছয়া নাৰায়ণ ।
 মিলাইলেক বিধি জানো তুমি হেন ধন ॥ ১৭৫ ॥
 সুচৰিত্ৰা নাৰী যাৰ ভাগ্যে লাভ হয় ।
 স্বৰ্গ সুখো তুচ্ছ বুলি জ্ঞানী জনে কয় ॥
 সাধুজন বাক্য আজি লভিলো প্ৰমান ।
 নাপাই স্বৰ্গত সুখ ইহাৰ সমান ॥ ১৭৬ ॥
 সতীৰ সংসৰ্গে ধৰ্ম্ম অৰ্থ লভে নৰ ।
 অস্তে তৰে অপ্রয়াসে সংসাৰ সাগৰ ॥
 এহিমতে প্ৰেমালাপ কৰি ছুইজন ।
 অনেক দিনৰ আশা কৰিল পূৰণ ॥ ১৭৭ ॥
 সাংসাৰিক মায়া কাবো নাই অবিদিত ।
 ত্ৰিভুবন যাৰ জন্যে হয় বিমোহিত ॥
 এড়িবেক পাৰে অন্য আশা জগতৰ ।
 নাৰীৰ মোহিনী বেশে মুগ্ধ সব নৰ ॥ ১৭৮ ॥
 ভগৱন্তে যাৰ প্ৰাণ আছে বিক্ৰি কৰি ।
 সি জনে জীনয় হেলে বিভূপদ স্মৰি ॥

একে রূপরত্নী ভার্য্যা স্বাধ্বী গুণরত্নী ।
 হেন বহু পাই ঋষি মগ্ন ভৈল অতি ॥ ১৭৯ ॥
 ভার্য্যাতেসে মন তান তপ জপ এড়ি ।
 নর নর আশা বাঢ়ে যুবতীক হেৰি ॥
 অন্নৰ বিকলে যেন ক্ষুধাতুর জন ।
 অন্ন বস্তু পাইলে কবে বিস্তরক মন ॥ ১৮০ ॥
 সেহিমতে ঋষি যেন সুধা ভাগু পায় ।
 যত পায় তত খায় ক্ষুধা মপলায় ॥
 নর নর আশা কৰি জায়া সমন্বিতে ।
 ষথোপবে ভৃগুসুত ফ্ৰে হৃষ্ট চিত্তে ॥ ১৮১ ॥
 গহন বনত কোনো বেলা মুনিবৰ ।
 কোনো দিনা ভ্রমে ঋষি সুমেকঃশিখৰ ॥
 কোনো বেলা নদী তীরে বম্য উপবনে ।
 কোনো দিনা সিন্ধু তটে নন্দন কাননে ॥ ১৮২ ॥
 সমুদ্রৰ মধ্যবর্তী দ্বীপে কোনো বেলা ।
 মন সুখে পত্নী সহ কৰে লীলা খেলা ॥
 জলধি ওপৰে কোনো বেলা তপোধন ।
 অপূৰ্ব জলৰ শোভা কৰয় দৰ্শন ॥ ১৮৩ ॥
 কৈলাস পৰ্বতে কোনো বেলা হিমালয় ।
 কোনো বেলা মৰ্ত্ত্যে কোনো বেলা স্বৰ্গে বয় ॥

এই কাপে গ্রীষ্ম বর্ষা আদি ঋতু যত ।
 কবিল বিহার বহু কন্যার লগত ॥ ১৮৪ ॥
 মহা শাস্তি নৃপ সূতা সদা সর্ববক্ষণ ।
 একমনে সেবা কবে তাহান চরণ ॥
 চিৰকাল তপস্যার পবে ঋষিবাঈ ।
 লভিল পৰম সুখ সুকন্যাক পায় ॥ ১৮৫ ॥
 যেন তেজরস্তু মুনি ভার্য্যা গুণরতী ।
 দীর্ঘকাল ভোগ ভুঞ্জি লভিল তৃপ্তি ॥
 অপার আনন্দে এহিমতে মুনিবর ।
 ভার্য্যা সহ আছে কবি কৌতুক বিস্তর ॥ ১৮৬ ॥
 শুকে বোলে শুনা রাজা পাণ্ডুবংশধর ।
 অপার হরিষ লীলা হিত জগতর ॥
 যিটো জিজ্ঞাসিলা সবে তোমাৰ আগত ।
 পৰম অমূল্য তত্ত্ব কৰিলা বেকত ॥ ১৮৭ ॥
 দুনাই কৰ যোড়ি বোলে রাজা পৰীক্ষিত ॥
 শ্রবণে মধুর ইটো হৰিষ চৰিত ॥
 তোমাৰ কমল মুখে কৰিয়া শ্রবণ ।
 জীৱন্তে লভিলো পতি জানা তপোধন ॥ ১৮৮ ॥
 পৰম সৌভাগ্যে মোৰ পিতৃ পূণ্যফলে ।
 আশ্রয় পাইলোহো তুয়া চরণ কমলে ॥

তোমাৰ মুখৰ শুনি সুধাময় বাণী ।
 পুনঃ পুনঃ অভিলাষ বাঢ়ে মহামানী ॥ ১৮৯ ॥
 অশুগ্রহ কৰা চৰণত কৰো সের ।
 তাবপৰ কি ঘটিল কোৱা গুৰুদেৱ ॥
 হেনয় বচন শুনি শুক মহাশয় ।
 আশীষ কৰিয়া মুনি নৃপতিত কয় ॥ ১৯০ ॥
 ধন্য ধনা পৰীক্ষিত অৰ্জ্জুনী নন্দন ।
 ইৰিৰ ভক্তিত তব নিমজ্জিল মন ॥
 পাছ কথা কওঁ শুনা আত অনন্তৰ ।
 মহৰ্ষিৰ শশুৰ শয্যাতি নৃপবৰ ॥ ১৯১ ॥
 যজ্ঞপাতি চ্যবনৰ নিমন্ত্ৰণ তবে ।
 পৰম কোতুকে যায় তনয়াৰ ঘৰে ॥
 আশ্রমৰ স্থানে গৈয়া দেখে নৰপতি ।
 কুব্ৰেৰ সদৃশ তাত বিপুল সম্পতি ॥ ১৯২ ॥
 বম্য হৰ্ম্য অট্টালিকা দেৱ মনোহৰ ।
 প্ৰকাশ কৰয় যেন কৈলাস শিখৰ ॥
 চাৰি দিশে শোভাকৰে বন উপবন ।
 স্থানে স্থানে সৰোবৰ অতি নিকপম ॥ ১৯৩ ॥
 বস্ত্ৰ অলঙ্কাৰে সুশোভিতা নাৰীচয় ।
 মৃত্যু গীত ব'হু কৰি আনন্দে ভ্ৰময় ॥

অসংখ্যাত নৰনাৰী সৈন্য গজ বাজী ।
 পৰম উৎসবে লক্ষ লক্ষ আছে সাজি ॥ ১২৪ ॥
 আচৰিত ছয়া মনে ভাবে নৃপবৰ ।
 অতি ব মণীয় ইটো কাহাৰ নগৰ ॥
 এহিমতে ভীত ছয়া যাই ধীৰে ধীৰে ।
 সম্মুখে দেখিল এক বড়ৰ মন্দিৰে ॥ ১২৫ ॥
 মনোহৰ ৰূপ এক পুৰুষৰ সঙ্গে ।
 সুকন্যা সুন্দৰী ক্ৰৌড়া কৰে মন ৰঙ্গে ॥
 অসম্ভব লীলা দেখি ৰাজা আছে চায় ।
 অকস্মাত দৃষ্টি সতী কৰিল তথায় ॥ ১২৬ ॥
 পিতৃৰ দৰ্শনে কন্যা বৰ হৰ্ষ মনে ।
 শীঘ্ৰগতি গৈয়া সেৱা কৰিল চৰণে ॥
 ঋষিও ৰাজাক বহু কৰি সমাদৰ ।
 আগবাঢ় আনিলন্ত গৃহৰ ভিতৰ ॥ ১২৭ ॥
 বসিবাক আগ বটাই দিল সিংহাসন ।
 আচৰিত ছয়া ৰাজা ভাবে মনে মন ॥
 কতোক্ষণ এহিমতে থাকি নৰবৰ ।
 তনয়াক চাই ক্ৰোধে কৰিল উত্তৰ ॥ ১২৮ ॥
 হা ওৰে পাপিষ্ঠী তোৰ এই বব্যাহাৰ ।
 ধৰ্ম্মাধৰ্ম্ম নামানিয়া কৰ ব্যভিচাৰ ॥

এড়িলিহি কোন স্থানে তোৰ নিজ পতি ।
 পৰ পুৰুষৰ সঙ্গে সুখে কৰ বতি ॥ ১৯৯ ॥
 সুপবিত্ৰ সূৰ্য্যবংশে বেষ্যাৰ জনম ।
 ধিক ধিক শতবাৰ তোৰ এ জীবন ॥
 ইন্দ্রিয়ৰ বশ ছয়া পাছ মুগুনিলি ।
 কুলক্রীয়া নাশি ছুফা সমূলে বুৰিলি ॥ ২০০ ॥
 পিতৃৰ বচন শুনি কন্যা বোলে বাণী ।
 সুবুজিয়া পিতা মোক আছা মন্দমানি ॥
 প্ৰকৃত মহৰ্ষি ইটো ভৃগুৰ নন্দন ।
 নাৰায়ণ সেৱাবলে লভিল যৌবন ॥ ২০১ ॥
 হৰিৰ কৃপায় এই অপাৰ সম্পতি ।
 মোৰোজ্ঞান হৰিছিল দেখিয়া শকতি ॥
 অশ্বিনীকুমাৰ ছয়া স্নেহত বিশ্বল ।
 ঋষিৰ প্ৰভাব মোক জনালে সকল ॥ ২০২ ॥
 তবে মোৰ শৰীৰত হোৱয় চেতন ।
 সুবৰ্ণে নধৰে পিতা কাচৰ লক্ষণ ॥
 যি কপ পবিত্ৰ কুলে মোৰ ভৈল জাত ।
 চৰিত্ৰ নিৰ্ম্মল মনে কৰিবা সঞ্জাত ॥ ২০৩ ॥
 হেনয় বচন শুনি পাছে নৃপবৰ ।
 আশ্চৰ্য্য মানয়া দিহে কন্যাক উত্তৰ ॥

যি বুলিলি আই ময় তব জানো তোৰ ।
 বিপৰীত দেখি হৈল জ্ঞান হত মোৰ ॥ ২০৪ ॥
 যোগীৰ অসাধ্য নাই ইটো জগতত ।
 সকলো সম্ভব হয় হৰি প্ৰসাদত ॥
 পূৰ্ব পূণ্যফলে পালো তুমি হেন ধন ।
 সিহেতু ঋষিৰ সঙ্গে ঘটিল মিলন ॥ ২০৫ ॥
 এহি বুলি বঙ্গমনে বাজা সেহিষ্কণ ।
 ঋষিৰ চৰণ গৈয়া কৰিল বন্দন ॥
 কৰযোড়ে বুলিলন্তু নৃপতি সুজ্ঞান ।
 কি বুজিবো তব মায়া লভি অল্পজ্ঞান ॥ ২০৬ ॥
 বিপৰীত দেখি হলো বাতুলৰ নয় ।
 ক্ষমাকৰা ঋষিৰাজ কৰিছে বিনয় ॥
 বাজাৰ কাতৰ বাণী শুনি তপোধন ।
 হস্তে ধৰি বৈসালন্তু কৰি সম্ভাষণ ॥ ২০৭ ॥
 নকৰিবা কোনো চিন্তা নাই আত দোষ ।
 তোমাৰ সমন্ধে মোৰ কিবা আছে বোষ ॥
 বহুদিন-গতে তযু দৰশন কৰি ।
 অতি প্ৰীতি পাইলো মোৰ সুপ্ৰসন্ন হৰি ॥ ২০৮ ॥
 কিবা প্ৰয়োজনে আজি শুভ আগমন ।
 কৃপাকৰি কৰা মোৰ সন্দেহ ভঞ্জন ॥

ঋষিৰ কাৰুণ্য বাক্য শুনি নৃপবৰ ।
 পৰম সন্তোষ হুঁয়া দিলস্ত উত্তৰ ॥ ২০৯ ॥
 যিবা হেতু আসিয়াছো শুনা তপোধন ।
 যজ্ঞ কৰি পূজিবোহো দেৱ নাৰায়ণ ॥
 সেই হেতু নিমজ্জনে আইলো মুনিবৰ ।
 কন্যাসমে মোৰ সঙ্গে চলিও সত্বৰ ॥ ২১০ ॥
 হেন বাণী শুনি পাছে ভৃগুৰ নন্দন ।
 ৰাজাক প্ৰশংসি হৰ্ষে বুলিল বচন ॥
 সাধু সাধু ৰাজা মতি উত্তম তোমাৰ ।
 যি বুলিলা কথা সিটো জগতৰ সাৰ ॥ ২১১ ॥
 নশ্বৰ মানব দেহ এই আছে নাই ।
 মহাযম কালে ধৰি আছে ছল চাই ॥
 আজি কিবা কালি নোহে শতেক অন্তৰ ।
 অবশ্যে বিনাশ আছে সবে মনুষ্যৰ ॥ ২১২ ॥
 পাপ পূণ্য মাত্ৰ জীৱনৰ সঙ্গ কেৰি ।
 অকলে মাৰিব লব ইফঁ মিত্ৰ এড়ি ॥
 মায়াৰ সম্বল ইটো ভাৰ্য্যা পুত্ৰধন ।
 তাতে মজি আছে নৰ অজ্ঞান কাৰণ ॥ ২১৩ ॥
 যাব দয়া গুণে এই প্ৰাণী জগতৰ ।
 নিৰাপদে থাকি সুখ ভুঞ্জে নিবস্তৰ ॥

যাৰ অবিহনে এই নশ্বৰ জীবন ।
 নোৱাৰি মুহূৰ্তকালো কৰিল বন্ধণ ॥ ২১৪ ॥
 ঘিঞ্জে নিৰ্বিলে ৰাখি জননী জঠৰে ।
 অন্ন পানি দিয়া পুষি আছিল স্নেহেৰে ॥
 জনমিলে কিবা খাই হব প্ৰতিপাল ।
 তাৰ অৰ্থে মাতৃ স্তনে দুগ্ধ কৰি দান ॥ ২১৫ ॥
 ভূমিস্থ জীৱৰ অন্ন ৰাখিছে কৌশলে ।
 বিনা অন্ন জল খাই বাঢ়য় মঙ্গলে ॥
 অজ্ঞান কালত কেনে নিৰাপদ কৰি ।
 সময় বুজিয়া লগাই দিছে মায়া ৰৰি ॥ ২১৬ ॥
 এহিমতে জগতৰ প্ৰাণী সমুদয় ।
 ভিন্ন ভিন্ন ভাবে পালি আছে দয়াময় ॥
 চন্দ্ৰ সূৰ্য্য আদি যত গ্ৰহ-নিবস্তুৰ ।
 কিৰূপে পৰম তৃপ্তি কৰিছে নৰৰ ॥ ২১৭ ॥
 জল বায়ু অগ্নি আদি যি যি প্ৰয়োজন ॥
 আমাৰ হিতাৰ্থে হৰি কৰিছে সৃজন ॥
 নৰৰ প্ৰকৃতি আৰু দেশ কাল চাই ।
 ভিন্ন ভিন্ন অন্ন বস্তু ৰাখিছে যোগাই ॥ ২১৮ ॥
 যি দিশে নয়ন ভৰি বিভূচিত্ৰ চাপ্ত ॥
 সকলো স্থানতে আমি তাক দেখি পাওঁ ॥

আদি অন্ত নাই যাব মহিমা অপার ।
 যাব শক্তিবলে বহি আছয় সংসার ॥ ২১৯ ॥
 পৰম দয়ালু হেন প্ৰভু দামোদৰ ।
 তান সেৱা পূজা মূল কৰ্ম্ম জীবনৰ ॥
 নগ্নৰ বিষয় ভোগ তাতে কৰি ৰতি ।
 নভঞ্জে হৰিক কিনো নৰ মন্দমতি ॥ ২২০ ॥
 ক্ষণিক সুখৰ হেতু যেন অন্ধজন ।
 পথ এড়িয়া দিয়ে বিপথে চৰণ ॥
 কাষতে আছয় কাল নেভাবে দুৰ্ম্মতি ।
 অজৰ অমৰ তুল্য দেখিয়া প্ৰবৃত্তি ॥ ২২১ ॥
 দুৰ্লভ মানব জন্ম কত ভাগ্যে পাই ।
 দেবেও বাঞ্ছিত যাক কৰয় সদাই ॥
 হেন জন্ম পাই নৰে কৰয় বিফল ।
 শেষকালে কান্দে পাই সমুচিত ফল ॥ ২২২ ॥
 হৰিপদে মতি ৰাখি যিটো বিজ্ঞনৰ ।
 আপোন কৰ্ত্তব্যে লিপ্ত থাকে নিবন্তৰ ॥
 সত্যপথে থাকি কৰে সংসাৰৰ কৰ্ম্ম ।
 বেদ বিধি নলঙ্ঘয় জানি নিজ ধৰ্ম্ম ॥ ২২৩ ॥
 সিদ্ধনে সাধিলে ৰাজা জীবনৰ গতি ।
 সৰ্বদা সন্তুষ্ট তান্ত দেৱ লক্ষ্মী পতি ॥

যি জনে হৰিত সঁপিয়াছে প্ৰাণমন ।
 তাহাৰ সাৰ্থক জানা মনুষ্য জীবন ॥ ২২৪ ॥
 এহিমতে মুনি বহু ধৰ্ম্মালাপ কৰি ।
 কিল্কৰগণক মাতি আনিল সাদৰি ॥
 যজ্ঞশালে যাওঁ মই এড়িয়া আশ্ৰম ।
 সযত্নে বাখিবা মোৰ গৃহ মনোবস ॥ ২২৫ ॥
 এহি বুলি তপোধন ভাৰ্ঘ্যা সমষ্টিতে ।
 বথত চড়িল গৈয়া অতি হৃষ্ট চিত্তে ॥
 বাজাৰ সঙ্গত এহি মতে মুনিবৰ ।
 হৰিক স্মৰিয়া বাজ তৈলা আশ্ৰমৰ ॥ ২২৬ ॥
 নানা সাধু আলাপনে আনন্দৰে যাই ।
 প্ৰকৃতিব মনো মোহা শোভা চাই চাই ॥
 অনন্তৰে পাইলা গৈয়া বাজাৰ নগৰ ।
 অতি বমনীয় পুৰী স্বৰ্গ সমসৰ ॥ ২২৭ ॥
 বাজা ঋষি আগমনে পাত্ৰ মঞ্জীগণ ।
 সম্ভ্ৰমে কৰিল গৈয়া চৰণ বন্ধন ॥
 সমদলে আগবাঢ়ি যত নাৰী নৰ ।
 পৰম আনন্দে নিল গৃহৰ ভিতৰ ॥ ২২৮ ॥
 জামাতা কন্যাক দেখি বাণী গুণৱতী ।
 স্নেহত জীউক আসি ধৰিলা সাবটি ॥

ঋষিক ভকতি ভাৱে তুষ্টি নানা মত ।
 কৰিল পূৰণ তাসম্বাৰ মনোৰথ ॥ ২২৯ ॥
 ভাগৱত কথা ইটো শুনা নৰচয় ।
 শ্ৰবণে বিনাশ হয় পাতক নিচয় ॥
 অনিত্য বিষয় সুখ ক্ৰমে আশা এড়ি ।
 বিভূৰ চৰণ সাৰ কৰা দৃঢ় কৰি ॥ ২৩০ ॥
 তেবে নিস্তৰিবা নৰ সংসাৰ সাগৰ ।
 তান্তু বিনে সবে মিচা ইটো জগতৰ ॥
 হেন দৃঢ় মানি সবে তাক কৰা সাৰ ।
 নশ্বৰ জীবন আত যত্নণা অপাৰ ॥ ২৩১ ॥
 এই আছে এই নাই অশাস্তিৰ ঘৰ ।
 বাম ক্ৰমঃ বুলি কৰা সার্থক জন্মৰ ॥

দুলড়ি ।

জয় বিশ্বস্তৰ, প্ৰিয় মহস্তৰ,
 দয়া নেবা অসন্তত ।

তোমাৰ মহিমা, কোনে পাই সীমা,

শিৱৰো হৰাই তৰু ॥ ২৩২ ॥

এহি মতে বাজা, ঋষিক আনিয়া,

পৰম অনন্দ মনে ।

পাত্ৰক পঠাই, অন্য ঠাই ঠাই,

নিমঞ্জিল বাজাগণে ॥

দেৱতা স্বৰ্গৰ, মৰ্ত্যভূমে নৰ,

পাতালে বাসুকি আদি ।

নাই ত্ৰিভুবনে, বিনা নিমন্ত্রণে,

কোনো ধৰ্ম্ম কৰ্ম্ম বাদী ॥ ২৩৩ ॥

বহু বিভূষিত, মাণিক্যে খচিত,

শত শত গৃহচয় ।

আছে স্থানে স্থানে, কৰিয়া নিৰ্ম্মাণ,

দেখি মন মুগ্ধ হয় ॥

খাট স্বৰ্গৰ, অতি ৰুচিকৰ,

ওপৰে কোমল তুলি ।

দেখি সব স্থান, নাই পৰিমাণ,

যেন পুষ্প আছে ফুলি ॥ ২৩৪ ॥

সুগন্ধি চন্দন, সুন্দৰ দৰ্পণ

সুবাসিত তৈল চয় ।

ଇତ୍ୟାଦି ସମ୍ବଳ, କବି ବଳମଳ,
 ପ୍ରତି ଗୃହେ ଶୋଭା ହୟ ॥
 ପଢ଼ୁଲି ପଢ଼ୁଲି, ଝୋପିଲ କଦଳି,
 ଆଢ଼ିୟା ମୁକୁତା ମଣି ।
 ଦିବ୍ୟ କନ୍ୟାଗଣ, ଭ୍ରମେ ଅନୁକ୍ଷଣ,
 କଷିୟା ମଞ୍ଜୁଳ ଧବନି ॥ ୨୩୧ ॥
 ମାଞ୍ଜେ ସଞ୍ଜ୍ଞାଳ, ପରମ ବିଶାଳ,
 ମଣି ମୁକୁତାର କାମ ।
 ଜଳ ସ୍ଥଳ ତାର, ସ୍ଥିର ବରା ଭାବ,
 ଦୀପ୍ତି ଅତି ଅନୁପାମ ॥
 ଜଳେ ଜଳ ଚର, ସ୍ଥଳେ ସ୍ଥଳ ଚର,
 କବି ସୁଶୃଙ୍ଖଳା ବର ।
 ପରମ ସତନେ, ବାଧିଛି ସିନ୍ଧାନେ,
 ଦେଖି ତୃପ୍ତି ନୟନର ॥ ୨୩୨ ॥
 କୋନୋ କୋନୋ ଠାହି, ଦେଖି ଧାତୁ ଯାୟ,
 ପ୍ରମତ୍ତ ସିଂହ ନିଚୟ ।
 କୋନୋ କୋନୋ ସ୍ଥାନେ, ଅସଂଖ୍ୟାତ ହସ୍ତୀ,
 କୋନୋ ସ୍ଥାନେ ବ୍ୟାଘ୍ରଚୟ ॥
 କୋନୋ ସ୍ଥାନେ ପାହି, ଅନ୍ଧ ସମୁଦାହି,
 କୋନୋ ସ୍ଥାନେ ଗାଢ଼ୀ ଦଳ ।

কোনো স্থানে আছে, শুকবর ঝাক,
 কোনো স্থানে সর্পগণ ॥ ২৩৭ ॥

কোনো কোনো স্থানে, মৃগ অগণন,
 গণ্ডার কোনো স্থানত ।

কোনো স্থানে বয়, মহিষ নিচয়,
 কোনো স্থানে ছাগ যত ॥

এই রূপে যত, পক্ষী অসংখ্যাত,
 আক কীট পতঙ্গম ।

মহা যত্ন কবি, বাখে যত্ন পুরী,
 দেখি অতি অনুপম ॥ ২৩৮ ॥

শুনি নিমন্ত্রণ, যত বাজাগণ,
 আনন্দিত ছয়া বধ ।

কৰিয়া যোগাৰ, অনেক সম্ভাৰ,
 যাত্রা কৰে অনন্তৰ ॥

সুবৰ্ণ বজ্জত, মণি মৰকত,
 হস্তী ঘোড়া অগণন ।

যেন শক্তি যাৰ, দিলা উপহাৰ,
 বাজাৰ পুৰিয়া মন ॥ ২৩৯ ॥

মহানন্দে বাজা, সঙ্গে কৰি প্রজা,
 একপে নৃপ ভবন ।

যেন সর্বোববে, নানা সক্ষী চবে,

ভিন্ন ভিন্ন দলে আসি ॥ ২৪৭ ॥

স্বর্গ ছুবনব, মর্ত্য পাতালব,

এক ছই ত্রিভুবন ।

শোভা অপ্ৰমিত, বর্ণনা অতীত,

দেখি হবে মুনিমন ॥

সমস্ত লোকব, হেতু ভোজনব,

আনি নানা দ্রব্যচয় ।

যতনে গোটায়, রাখিছে তথায়,

দেখি ক্ষুধা দূর হয় ॥ ২৪৮ ॥

দধি দুগ্ধ স্নাত, শর্করা সন্দেশ,

মধু গুড় নবনীত ।

দেব যোগ্য অন্ন, পিঠা পৰমান্ন.

তার নাই পরিমিত ॥

সুবর্ণ আসন, সুবর্ণ ভোজন,

সুবর্ণ মণ্ডিত ঘৰে ।

সুবাসিত জল, সুখাদ্য সমস্ত,

শুদ্ধাচারী যত নবে ॥ ২৪৯ ॥

মধুর বচনে, তুমি সর্ববজনে,

না না না দ্রব্য যোগায় ।

ଖୋରା ଦିଆ ମାତ୍ର, ଶବ୍ଦ ଅବିବତ,
 ଲୋକ ମୁଖେ ଶୁଣା ଯାଏ ॥

ଦେର ଭୋଗ୍ୟ ଅମ୍ଳ, ଭୁଞ୍ଜି ସର୍ବଜନ,
 ତୃପିତି ଲଭିଲ ବର ।

ବନ୍ଧୁ ବର୍ଗ ସମେ, ନାନା ଲୀଳା ବନ୍ଧେ,
 ବଞ୍ଚିଲ ନୂପ ନଗର ॥ ୨୫୦ ॥

ଏହି ମତେ ନୂପ, ସନ୍ତୋଷିୟା ତୁମ୍ଭ,
 ଆକ ଅନ୍ୟ ଲୋକଗଣ ।

ଆତ ଅନନ୍ତର, ଚିନ୍ତି ଦାମୋଦର,
 ଯଜ୍ଞ କରେ ଆବନ୍ତନ ॥

ଯଜ୍ଞତ ଦୀକ୍ଷିତ, କବିଲ ନୂପକ,
 ନୂନିଗଣେ ଶାସ୍ତ୍ର ମତ ।

ଉକ୍ତଲି ମଞ୍ଜଳ, କରେ ସେହିକ୍ଷଣ,
 କନ୍ୟାଗଣେ ଆନନ୍ଦତ ॥ ୨୫୧ ॥

ମହର୍ଷି ଚ୍ୟବନ, ଆସି ସେହିକ୍ଷଣ,
 ଯଜ୍ଞତ ଦୀକ୍ଷିତ ହୟ ।

ସ୍ଵସ୍ତୀ ବାଚନ, କରେ ସମାପନ,
 ଶୁଭକ୍ଷଣେ ଧ୍ୟାୟ ॥

ହସମନେ ମୁନି, କବି ବେଦ ଧ୍ଵନି,
 ହରି ପୂଜି ପ୍ରେମ ଭରେ ।

ସୁখে ସୁଖି କରି, ଦୁখে ଦୁଖ ହରି,
କୌତୁକ ବଢ଼ାଏ ବର ॥

ହେନ ଭକତର, କି ସାଧ୍ୟ ବଞ୍ଚର,
ସଂହାରିବ ମୂର୍ତ୍ତି ଧରି ।

ସୁଖା ସୁବପତି, କବିଯା ଅନୀତି,
ଥାକିଲ ଶଙ୍କଟେ ପରି ॥ ୨୬୦ ॥

ଦେଖି ଦେବଚୟ, ଛୁଆ ମହାଭୟ,
ଆଗ ବାଟି ନମ୍ରଭାରେ ।

ପରମ ଚିନ୍ତାୟ, ନେଦେଖି ଉପାୟ,
ପବିଳ ଧାସିବ ପାରେ ॥

ନମୋ ତପୋଧନ, ଭୃଗୁର ନନ୍ଦନ,
ଅନନ୍ତ ତବ ଶକ୍ତି ।

ନେଜାନି ତୋମାକ, ବୋଲୋ ମନ୍ଦବାକ.
ବନ୍ଧାକରା ମହାମତି ॥ ୨୬୧ ॥

ଦେବାସୁର ନର, ବିସ୍ମୟ ଅନ୍ତର,
ଦେଖିଯା ଭାର ତୋମାର ।

ତବ କ୍ରୋଧେ ହୟ, ଜଗତ ଧ୍ରୁବୟ,
କ୍ଷମା କରା ଏହି ବାର ॥

ପ୍ରାର୍ଥୋ ମୁନିବର, କାତର ଅନ୍ତରେ,
ଆମି ସବେ ତୁଆ ପାର ।

এড়া অশুশোচ, নাই মোর বোষ,
তার অর্থে বজ্রপাণি ॥ ২৬৭ ॥

তব মধুময়, শুনি বাক্য চয়,
তুপিতি লভিলো বর ।

এড়ি চিন্তা ছুথ, কবা মন সুখ,
মোর বাক্যে সুবেশ্বর ॥

নানা মিষ্ট বাক্যে, সাদরি ইন্দ্রক,
পুনঃ যজ্ঞশালে বসি ।

অবশিষ্ট অংশ, কবিল সম্পূর্ণ,
পরম আনন্দে ঋষি ॥ ২৬৮ ॥

শয়ন ভোজনে, আবাস ভবন,
দান দক্ষিণাত আতি ।

কবিল সন্তোষ, নাই কাবো বোষ,
আগত থাকি শয্যাতি ॥

বস্ত্র আভরণ, নানা বস্ত্র ধন,
বৎসসহ গাভীগণ ।

দিল দ্বিজগণে, সন্তোষিত মনে,
সুখী হৈল সর্বজন ॥ ২৬৯ ॥

বাজা সকলকো, নানা সাধুবাদে,
নৃপতি প্রশংসা কবি ।

ଯଥା ଯୋଗ୍ୟାଦାନ, ଦିଲ କରି ମାନ,
 ସକଳୋରେ ମନ ପୁରି ॥

ହୀରା ମୁକ୍ତା ମଗି, ସୁନ୍ଦରୀ ବମଣୀ,
 ବହୁ ମୂଲ୍ୟ ପରିଚ୍ଛଦ ।

ଦିୟା ବହୁତର, ତୁଷିଳା ନୂପର,
 ଅଭିଳାଷ ମହାବଥ ॥ ୨୭୦ ॥

ଆତ ଅନନ୍ତର, ଯତ ନରବର,
 ରାଜ ଆଜ୍ଞା ଲେୟା ସୁଖେ ।

ସ୍ଵ ସ୍ଵ ବାହନ, କରେ ଆବୋହଣ,
 ନିଜ ଦେଶ ଅଭିମୁଖେ ॥

ପରମ ସମ୍ଭ୍ରମେ, ନୂପ ସେହିକ୍ଷଣ,
 ସୁଧାସମ କଥା କୈ ।

ସକଳୋରେ ମନ, କରিল ପ୍ରେମମ୍ଭ,
 ଆଗବାଟି ଲଗେ ଗୈ ॥ ୨୭୧ ॥

ପାଞ୍ଚେ ନରବର, ଯତ ନାଗ ନର,
 ଏକପେ ବିଦାୟ କରि ।

ମହା ଆନନ୍ଦତ, ବହିଲ ଗୃହତ
 ନିଜ ମନୋବାଞ୍ଛା ପୁରି !

ଦେଖା ସାଧୁଜନ, ହରିଭକ୍ତିଧନ,
 ସମ୍ପତ୍ତିର କେନେ ବଳ ।

ইন্দ্র দেৱৰায়, চেতন হৰাই,
 মনুষ্যৰ আগে ব'ল ॥ ২৭২ ॥
 ভকতি সমান, ধন আহি আন,
 ইহ পৰলোক নাও।
 জ্ঞানি নবগণ, দিয়া প্ৰাণমন,
 ভজিয়ে হৰিৰ পাৰ ॥
 কৰিছে কাকুতি, এড়ি আনমতি,
 বিভূপদ হৃদে ধৰি ।
 দিবস শৰ্বৰী, ফুৰা বঙ্গ কৰি,
 মুখে বুলি হৰি হৰি ॥ ২৭৩ ॥

পদ ।

শুক বোলে শুনিলাহা ৰাজা পৰীক্ষিত ।
 হৰি তুল্য হয় ঋষি হৰিৰ ভক্তিত ॥
 দেৱকো কৰিল বশ্য নিজ তেজ বলে ।
 গাহাৰ আদেশ মতে দেৱতা সকলে ॥ ২৭৪ ॥

ଅଶିନୀକୁମାର ଛୁଇଁକୋ ଦିଏେ ଯଜ୍ଞ ଭାଗ ।
 ପୂର୍ବକଥା ସ୍ମରି କାରୋ ନାହିଁ ଦ୍ଵେଷ ବାଗ ॥
 ଧ୍ୟାୟିବ କୃପାତ ମନୋବଥ ପୂର୍ଣ କରि ।
 ଆନନ୍ଦେ ବହିଲ ବୈଦ୍ୟ ଅମର ନଗରୀ ॥ ୨୧୫ ॥
 ଯଜ୍ଞ ଶେଷେ ମହସିଓ ଥାକି ଦିନ ଛୟ ।
 ରାଜାତ ମେଲାନି ମାଗି ଗୈଲ ନିଜାଳୟ ॥
 ଅତୁଳ ବୈଭବ ଭୋଗ କରि ମୁନିବର ।
 ସଂସାର ବାସନା କ୍ରମେ ଶୁଚ୍ଛିଲ ମନର ॥ ୨୧୬ ॥
 ହରିବ ସେବ୍ୟାୟ ଚିନ୍ତି ସଂସାର ବନ୍ଧନ ।
 ଈଶ୍ଵର ପ୍ରେମତ ତାନ ମଗ୍ନ ଭୈଳ ମନ ॥
 ସିଦ୍ଧନେ ହରିବ ନିତେ ପାଇ ପଦ ଛାଁୟା ।
 ତାଙ୍କ କି କରିବେ ଇଟୋ ସଂସାରର ମାୟା ॥ ୨୧୭ ॥
 ଧନ ଜନ ପୁତ୍ର ଭାର୍ଯ୍ୟା କିବା ତାନ ଠାହି ।
 କାଚେ ସେନ ନାହିଁ ମାୟା ମାଣିକ୍ୟକ ପାଇ ॥
 ସେହି ମତେ ହରି ପଦେ କରि ମନ ସ୍ଥିର ।
 ଯୋଗସାଧି ଏଢ଼ିଲନ୍ତୁ ମନୁଷ୍ୟ ଶରୀର ॥ ୨୧୮ ॥
 ଭାଗରତ କଥା ଇଟୋ ଅମୃତ ସମାନ ।
 ଚ୍ୟବନ ଚରିତ୍ର ସୁକନ୍ୟାର ଉପାଖ୍ୟାନ ॥
 ଶି ଜନେ ପଢ଼ୟ ଆକ ହୈୟା ଶ୍ରଦ୍ଧାୟୁତ ।
 ତାହାତ ପ୍ରସନ୍ନ ସଦା ହୋରୟ ଅଚ୍ୟୁତ ॥ ୨୧୯ ॥

সন্তৰ চৰিত্ৰ শুনি শুদ্ধ হব মন ।
 বাঢ়িব নিৰ্মল ভক্তি বিভূৰ চৰণ ॥
 আতপৰে শ্ৰেষ্ঠ কৰ্ম মনুষ্যৰ নাই ।
 বিফলে জনম যায় ভকতি বিনাই ॥ ২৮০ ॥
 কণিকো বিশ্বাস নাই নশ্বৰ জীবন ।
 মায়াত পড়িয়া অন্ধ হোৱা কিকাৰণ ॥
 এই ধন জন সুখ নাথাকে নিশ্চয় ।
 অনন্ত আশাত মাত্ৰ আয়ু হয় ক্ষয় ॥ ২৮১ ॥
 যদিও নবৰ হয় বিভূতি অপাৰ ।
 তথাপি আশাৰ কিছু নপায় পাব ॥
 অল্প বস্তু পাইলে কৰে বিস্তৰক আশ ।
 অধিক লভিও মুপূৰয় অভিলাষ ॥ ২৮২ ॥
 অনেক লভিয়া নিবে পুনঃ কৰে মন ।
 কিকপে বাজাৰ তুলা হয় তাৰ ধন ॥
 যদিবা বাজাৰ সম তাৰ ধন হয় ।
 ক্ৰমে ক্ৰমে সিটো নৰে ৰাজ্যক বাঞ্চয় ॥ ২৮৩ ॥
 ভাগ্যবলে ৰাজ্য পালে চিন্তে নিবস্তৰ ।
 কিমতে ৰাজ্যৰ অংশ ক্ৰমে হয় বৰ ।
 এহিমতে হয় যদি ৰাজ চক্ৰবৰ্ত্তী ।
 সপ্তদ্বীপ লভো শেষে কৰে আশকতি ॥ ২৮৪ ॥

এহিক্ৰমে সৰ্বজন ভুবন তিতবে ।
 দুখী ধনী ৰাজা প্ৰজা সবে চিন্তা কৰে ॥
 ধনে জনে কোনোমতে সমস্ত লোকৰ ।
 শৰীৰৰ মুগুছয় এই চিন্তা জ্বৰ ॥ ২৮৫ ॥
 সুখৰ চিন্তায় আয়ু ক্ৰমে হয় ক্ষয় ।
 দেখোতে দেখোতে আসি মৃত্যুৰ সময় ॥
 আজি কিবা কালি যাব যমৰ সদন ।
 তথাপি নিছিগে ঘোৰ মায়াৰ বন্ধন ॥ ২৮৬ ॥
 জীৱ থাকে মানে ধনকে সে কৰে ধ্যান ।
 আচৰিত কৰ্ম দেখি দহে মন প্ৰাণ ॥
 যাব কৰুণাৰ কিছু নাই পাৰাপাৰ ।
 দাব কৃপাওনে আছে অখিল সংসাৰ ॥ ২৮৭ ॥
 স্তাবৰ জঙ্ঘম আদি যত প্ৰাণিগণ ।
 যাক এড়ি মুহূৰ্ত্তেকে নবয় জীবন ॥
 হেনয় কুপালু দেব জগতৰ স্বামী ।
 দৃঢ়মনে ধৰা তান চৰণ দুখানি ॥ ২৮৮ ॥
 যিজন হৰিত সঁপিয়াছে প্ৰাণমন ।
 তান সম ভাগ্যবন্ত আছে কোনজন ॥
 মহামুনি মাৰ্কণ্ডেয় আগে শুলপাণি ।
 তাহাক প্ৰশংসি ৰঞ্জে বুলিলন্ত বাণী ॥ ২৮৯ ॥

ময় ব্রহ্মা বিষ্ণু আমি তিনিও ঈশ্বরে ।
 তুমি হেন ভক্ত কেসে বন্দো নিবন্তরে ॥
 জলময় তীর্থ যত দেবর মহিমা ।
 কতকালে কবে শুদ্ধ তার নাহি সীমা ॥ ২৯০ ॥
 তুমি হেন মহন্তক দেখে যিটো জনে ।
 পাপমল গুচি শুদ্ধ হোরে তারঞ্জেণ ॥
 যিটো মহাপাতকী পবম অস্তাজাতি ।
 শ্রবণ দর্শনে যাব শুদ্ধ হোরে স্নাতি ॥ ২৯১ ॥
 হেন ভকতক যিটো কবে সম্ভাষণ ।
 তাহার নিসিঞ্জে জানা কোন প্রয়োজন ॥
 তুমি মহা মহন্তরে কবিলো আলাপ ।
 কায় বাক্য মনব গুছিল যত তাপ ॥ ২৯২ ॥
 আজিৰ দিবস তৈল সফল আমাৰ ।
 এহিমতে মহেশে প্রশংসি বাবস্বাৰ ॥
 ভকতক নানা মতে সম্ভাষ কবিল ।
 ভক্তি বলেবে ঋষি জগত জিনিল ॥ ২৯৩ ॥
 আৰু শুনা মহন্তর বল সাধুনৰ ।
 দৈত্যকুলে জন্মিয়া প্রহ্লাদ নৃপবৰ ॥
 গৃহাশ্রম বাজ্যচৰ্চা কবি নবপতি ।
 হৰিভ কৰিলে তেঁও একান্ত ভক্তি ॥ ২৯৪ ॥

সৰ্পৰে দংশাই আৰু অগ্নিত পেলাই ।
 নোৱাৰিলে দাঁহবাক যাৰ পূণ্য কায় ॥
 যাৰ বাক্যপালি হৰি স্তম্ভৰ ভিতৰ ।
 নৰসিংহ ৰূপে দেখা দিল বিশ্বস্তম্ভৰ ॥ ২৯৫
 দৈত্যবধি বিশ্বপতি অস্থিৰ ত্ৰোদত ।
 দেৱে কৰিলন্ত স্ততি হুয়া দণ্ডৱত ॥
 ব্ৰহ্মা হৰ লক্ষী আদি দেৱ দেবীচয় ।
 প্ৰচণ্ড তেজক দেখি ভয়ে দূৰ হয় ॥ ২৯৬ ॥
 শাস্ত কৰিবাক নোৱাৰিল কোনজন ।
 সেইবেলা দৈত্যপতি প্ৰহ্লাদ সৃজন ॥
 অভয় চৰণে পৰি কৰি স্ততি নতি ।
 হৰিক কৰিল তুম্ভ হেলে দৈত্যপতি ॥ ২৯৭ ॥
 ভক্তি সমান বল সংসাৰত নাই ।
 হনুৰ চৰিত্ৰ দেখা ৰামায়ণ চাই ॥
 বনৰ বানৰ সিটো অপবিত্ৰ অতি ।
 দাস বুলি সাদৰিলে তাকে ৰঘুপতি ॥ ২৯৮ ॥
 সূত মহামুনি অতি হৰিত ভকত ।
 অদ্যাপিও যাৰ যশে ব্যাপিত জগত ॥
 নীচ বুলি দ্বিজগণে ঘৃণা নকৰিল ।
 শুক মানি ভাগৱত আনন্দে শুনিল ॥ ২৯৯ ॥

পৰম ভকত জানি গুহক চাণ্ডাল ।
 তাহাতে প্ৰসন্ন ভৈল ৰাম মহিপাল ॥
 সখি কৰি ৰামচন্দ্ৰ বধু কুলমনি ।
 তান গৃহে কৃপা কৰি বঞ্চিল ৰজনী ॥ ৩০০ ॥
 ৰাক্ষস কুলত জন্মি ভক্ত বিভীষণ ।
 একমনে সেবিলেক হৰিৰ চৰণ ॥
 জাতি কুল নিবিচাৰি দয়াময় ৰাম ।
 মিত্ৰ বুলি পুৰাইলন্ত তান মনস্কাম ॥ ৩০১ ॥
 নীচকূলে জন্মধৰি কৰিৰ স্মৃতি ।
 কৰিলে একান্ত মনে হৰিত ভকতি ॥
 বাহাৰ ভকতি দেখি স্নেহত তন্তৰ ।
 কান্ধে বৈ গুৰু দিলে আপুনি ঈশ্বৰ ॥ ৩০২ ॥
 গুৰু মানি বশ ভৈল লোক অসংখ্যাত ।
 অদ্যাপিও যাৰ ষশে জগত প্ৰখ্যাত ॥
 শুভ্ৰকূলে জন্মধৰি শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰ ।
 নাম ধৰ্ম্ম প্ৰচাৰিলে মহা পুৰাণৰ ॥ ৩০৩ ॥
 ভাগৱতী নাম ধৰ্ম্ম সূৰ্য্য পোহৰত ।
 উজ্জ্বলালে অসমক লোকৰ স্নেহত ॥
 যাৰ নাম ধৰ্ম্ম লৈ সন্ত সাধুজনে ।
 গুৰু বোলাই লোক মাজে বঞ্চে স্মৃথ মনে ॥ ৩০৪ ॥

জগৎগুরু বুলি যাক পূজে নানা ঠাই ।
 যাহাৰ অতুল কীৰ্ত্তি জ্বলিছে সদাই ॥
 অম্বৰীষ নামে ৰাজা ভক্ত শিবোমণি ।
 যাৰ কীৰ্ত্তি ব্যাপিয়াছে সমস্ত ধৰণী ॥ ৩০৫ ॥
 আসি দিলে ব্ৰহ্মশাপ দুৰ্ব্বাসা ক্ৰোধত ।
 তাকো নিবাৰিলে তেঁও শক্তি বলত ॥
 অন্তৰ্য়ামী ভগৱন্তে আছিলেক চাই ।
 বক্ষা হেতু শুদৰ্শন দিলেক পঠাই ॥ ৩০৬ ॥
 ঋষিক খেদিবে লৈল চক্ৰ সেহিষ্কণ ।
 আশ্চৰ্য্য দেখিয়া তান উড়িল জীবন ॥
 আগে আগে মাৰে লৰ ভয়ত প্ৰাণৰ ।
 পাছে পাছে খেদি ফুৰে চক্ৰ ভয়ঙ্কৰ ॥ ৩০৭ ॥
 শ্ৰুতি বুদ্ধি নাই তান ক'তো বক্ষা নাই ।
 দেৱতাগণতো ঋষি খুজিল সহাই ॥
 হৰিৰ দ্ৰোহিয়া বুলি দেৱাসুৰ নৰে ।
 নিদিলে আশ্ৰয় কেঁও পৃথিৱী ভিতৰে ॥ ৩০৮ ॥
 অগ্নিচৰ্ম্ম সাৰ মুনি খেদাত চক্ৰৰ ।
 নোৱাৰে লৰিব আৰু প্ৰাণৰ কাতৰ ॥
 উপায় নাপাই দেখি প্ৰাণৰ শঙ্কট ।
 হৰিৰ চৰণে গৈয়া ভৈল দণ্ডৱত ॥ ৩০৯ ॥

বন্ধকৰা জগন্নাথ বুলি খাষিৰায় ।
 আগতে পৰিয়া বৈল শ্ৰুতি বুদ্ধি নাই ॥
 হেন অখলুৰ দেখি জগত ঈশ্বৰ ।
 ঋষিক বুলিল যোৱা ৰাজাৰ ওছৰ ॥ ৩১০ ॥
 তেহো কৰিবাক পাৰে তোমাৰ নিস্তাৰ ।
 ভকত দ্ৰোহিৰ মোৰ নাই অধিকাৰ ॥
 হেন বাণী শুনি ঋষি জানিয়া শঙ্কট ।
 উঠিব নোৱাৰে তবু প্ৰাণৰ ভয়ত ॥ ৩১১ ॥
 মৰোঁ জিউঁ কৰি গৈয়া সিটো ঋষিবৰ ।
 চৰণে পৰিল বাখা বুলি দগুধৰ ॥
 হৰিৰ মহিমা জানি ৰাজা দয়াময় ।
 স্থিৰ হোৱা বুলি তাক কৰিল নিৰ্ভয় ॥ ৩১২ ॥
 স্তুতি কৰি সন্তোষিলা চক্ৰ সুদৰ্শন ।
 তবে গৈল বিষ্ণু অন্ত্ৰ বিষ্ণুৰ সদন ॥
 মহাকবি তুলসীদাস পৰম ভকত ।
 যাহাৰ কবিত্ব কীৰ্ত্তি অতুল জগত ॥ ৩১৩ ॥
 যাৰ ব্ৰতে তুফি লভি দয়াময় ৰাম ।
 ভৃত্য বুলি দেখাদিল পুৰি মনস্কাম ॥
 ধন্য ধন্য ভক্তি আচৰিলে বলি ৰাই ॥
 যাহাৰ দ্বাৰত হৰি থাকন্তু সদাই ॥ ৩১৪ ॥

অসীম ধৰ্ম্মৰ বল হৰি ভকতৰ ।
 যাক স্নেহে বাঞ্ছিকুৰে সদা গদাধৰ ॥
 হেন সাধুমহন্তৰ যতেক মহিমা ।
 কোনে কহি অস্ত পাব নাই তাৰ সীমা ॥ ৩১৫ ॥
 নিজ মুখে কৃষ্ণ দেৱে কহিয়া আছন্ত ।
 মোত কৰি শ্ৰেষ্ঠ জানা ভকত মহন্ত ॥
 হৰিৰ সন্তোষ আৰু আপোনাৰ গতি ।
 যদি চোৱা কৰা তেস্তে হৰিত ভকতি ॥ ৩১৬ ॥
 মহন্তৰ চৰিত্ৰত লৌয়োক প্ৰমান ।
 কোন শ্ৰেষ্ঠ আছে হৰি ভকতি সমান ॥
 হে কৃপাময় হৰি কৰুণা সাগৰ ।
 তোমাৰ অভয় পদে কৰিছো কাতৰ ॥ ৩১৭ ॥
 তোমাৰ কৃপাত লভি যত ধন জন ।
 দিন বাত্ৰি তাতে মোৰ মগ্ন হয় মন ॥
 ইহ পৰলোক বন্ধু তুমি দামোদৰ ।
 ছুয়াপদ এড়ি অন্য চিন্তাকৰোবৰ ॥ ৩১৮ ॥
 মোত পৰে পাপাচাৰী নাই সংসাৰত ।
 বিফল জনম মোৰ এই জগতত ॥
 কাতৰ কৰিছে দাসে চৰণত ধৰিঁ, ।
 শুছুয়া কুমতি মোৰ মায়া দূৰকৰি ॥ ৩১৯ ॥

তোমাৰ চৰণে মোৰ স্থিৰ হোঁক মতি ।
 নকৰা বঞ্চিত হৰি কৰিছো মিনতি ॥
 পৰিত্ৰাণ কৰা মোক বুলিয়া কিস্কৰ ।
 কৃপাৰ ঠাকুৰ তুমি খ্যাত চৰাচৰ ॥ ৩২০ ॥
 ছদে তব কৃপা ধৰি মুখে নাম স্মৰি ।
 তৰিবো সংসাৰ মায়া এই চিন্তা হৰি ॥
 কৃপাগুণে পূৰ্ণমোৰ কৰা অভিলাষ ।
 বিশ্বৰ পালক তুমি জগত নিবাস ॥ ৩২১ ॥
 শুনা হেৰা সৰ্বব্ৰজ এড়ি আনমতি ।
 একান্তে কৰিয়ো হৰি চৰণত বতি ॥
 তেবেসে তৰিবা ঘোৰ সংসাৰ নিকাৰ ।
 কলিকালে আতপৰে ভক্তি নাহি সাৰ ॥ ৩২২ ॥
 জানিয়া যতনে হৰি এক মনে ধৰা ।
 মুখে হৰি হৰি বুলি ভব নদী তৰা ॥

লিখোতাৰ পাৰ্ব্য ।

ভাৰতৰ পূৰ্ববাঞ্চলে অসম ৰাজ্যৰ ।
 মধ্যস্থলে তেজপুৰ প্ৰসিদ্ধ চহৰ ॥ ৩২৩ ॥
 ছয় ক্ৰোশ পূৰ্বেৰ তাৰ জামুগুৰি হাত ।
 দোকানি বেপাৰী বহু বাস কৰে তাত ॥

পানপুৰ নামে ঠাই দক্ষিণত তাৰ ।
 শস্যে মৎস্যে পৰিপূৰ্ণ ভৈৰবীৰ পাৰ ॥ ৩২৪ ॥
 সেই মোৰ চেনেহৰ প্ৰিয় জন্ম ঠাই ।
 দক্ষিণে পবিত্ৰ নদ ব্ৰহ্মপুত্ৰ পাই ॥
 পশ্চিমে ভৈৰবী গৈ পৰিছে তথাত ।
 প্ৰকৃতি দেবীয়ে সদা ক্ৰোড়া কৰে তাত ॥ ৩২৫ ॥
 হৰিৰাম নামে পূৰ্বে কায়স্থ কুলত ।
 জন্মিছিল দক্ষ লোক খৰঙ্গি গৃহত ॥
 আছিল ৰাজ্যৰ তেঁও প্ৰিয় সহচৰ ।
 ভূপক কৰয় ৰক্ষা যত্নে নিবন্তৰ ৩২৬ ॥
 তেজে বাৰ্য্যে দেখি যাক অন্তক সমান ।
 মশঙ্কিত বীপুকুল যাৰ বিদ্যমান ॥
 সৰ্বক্ষণে নৃপতিক নিজ শক্তিবলে ।
 নিৰাপদে ৰাখিছিল আপোন কৌশলে ॥ ৩২৭ ॥
 ৰাজ শত্ৰুমাণে সব কৰিয়া নিপাত ।
 লভিছিল বৰ যশ হৰিৰ কৃপাত ॥
 তাহাৰ কৰ্ম্মত তুষ্ট লভি নৰপতি ।
 যম নাম দিয়ে তাক সন্ত্ৰমৰে অতি ॥ ৩২৮ ॥
 সেই দিনা হস্তে এহি নামে খ্যাত হয় ।
 কালৰ বিচিত্ৰ গতি বুজা বৰ ভয় ॥

হৰিবেসে কৰ্ম ইটো উন্নতি পতন ।
 আজী ধনী কালি দেখি ভিক্ষাৰী লক্ষণ ॥ ৩২৯ ॥
 দৰিদ্ৰও কোনো বেলা ৰাজলক্ষ্মী পাই ।
 ধনীয়েও দেখিকত ভিক্ষা কৰি খাই ॥
 হৰিৰ কৃপাত নীচ জনো উচ্চ হয় ।
 শ্ৰেষ্ঠ জনে তাৰ সেৱা কৰে অতিশয় ॥ ৩৩০ ॥
 এহিমতে বিশ্বপতি জগত ভিতৰ ।
 লীলাচলে পূৰ্ণকৰে বাঞ্ছিত মনৰ ॥
 হৰিসে ৰা পাপ পুণ্য বলে নৰগণ ।
 নানামতে নানা পথে কৰয় ভ্ৰমণ ॥ ৩৩১ ॥
 কোনোজন পৃথীবাৰ অধিপতি হয় ।
 কোনোজন ধনৱন্ত হোৱে অতিশয় ॥
 কোনোজন মহাসাধু দেৱতো অধিক ।
 কাৰো মন্দ ব্যৱহাৰ দেখি ৰোমাঞ্ছিত ॥ ৩৩২ ॥
 কাৰো দেখি ভিক্ষা কৰি নুপুৰে উদৰ ।
 দেৱ যোগ্য অগ্নে কাৰো অতৃপ্তি মনৰ ॥
 কাৰো দেখি কনা খোড়া অতি অসহায় ।
 পেটৰ ভোকত কাৰো প্ৰাণ যায় যায় ॥ ৩৩৩ ॥
 কাৰো দেখি সৰ্বস্বথে সুখী চিৰদিন ।
 কাৰো দেখি সৰ্বকাল দুখে যাই দিন ॥

কোনোজন চিবকাল অধীন পবৰ ।
 নবৰ কৰ্তৃত্ব কোনো কৰে নিবস্তৰ ॥ ৩৩৪ ॥
 কাকো দেখি মহামূৰ্খ বুদ্ধি বিপৰীত ।
 কোনোজন মহাজ্ঞানী দেখি আচৰিত ॥
 সাগৰ সমান বিদ্যা কৰি উপাৰ্জ্জন ।
 কোনোজনে দেখি ধৰে পাষণ্ড লক্ষণ ॥ ৩৩৫ ॥
 মহামূৰ্খ ছয়া কোনো সাধু ভাব পাই ।
 পণ্ডিতত তেনে বত্ন নিমিলে সদাই ॥
 বিনা প্ৰাৰ্থনায় কাৰো ইচ্ছা পূৰ্ণ হয় ।
 সাধনা কৰিও কাৰ ইচ্ছা সুপূৰয় ॥ ৩৩৬ ॥
 বজোগুণে দেখি তৃপ্তি হয় কোনজন ।
 তমোগুণে পূৰ্ণ হয় কাৰো প্ৰাণ মন ॥
 সদ্গুণে গুণী কোনো জগত ভিতৰ ।
 তিনিগুণ সমভাবে বাখে কোন নৰ ॥ ৩৩৭ ॥
 এহিমতে জগতত কৃপাময় হৰি ।
 কৰ্ম্মমতে পালিয়াছে বিশ্ব মূৰ্ত্তি ধৰি ॥
 মনু কৃষ্ণ মনিপদ হৰিপদ নাম ।
 পঞ্চ পুৰুষৰ অন্তে জন্মে শম্ভুৰাম ॥ ৩৩৮ ॥
 অতি তেজস্বন্ত তেঁও বুদ্ধিত পাৰ্গত ।
 শ্বাৰ হাতে তিনিজন শত্ৰু হয় হত ॥

নোমল নামৰে জন্মে তেঁওৰ সন্তান ।
 পিতৃসম পৰাক্ৰমা অতি জ্ঞানবান ॥ ৩৩৯ ॥
 জ্যেষ্ঠ গুণাবাম আৰু কলিয়া মোহণ ।
 তনুৰাম আদি তেঁওৰ পুত্ৰ তিনিজন ॥
 চণ্ডিৰাম নামে হয় তনুৰ সন্ততি ।
 কলিয়াৰ সূত মই দণ্ডী হীনমতি ॥ ৩৪০ ॥
 মতি অনুসাৰে মুঢ়ে ধৰ্ম্ম শাস্ত্ৰ চাই ।
 বিচাৰিয়া মনুষ্যৰ ভৰণ উপায় ॥
 নাৰীতত্ত্ব তীৰ্থতত্ত্ব ধৰ্ম্মতত্ত্ব দুই ।
 সুকন্যা চৰিত্ৰ আদি বচো মুঢ় ছই ॥ ৩৪১ ॥
 সংসাৰে যতেক আছে সাধু মহাজন ।
 কৰিছো প্ৰণাম দাসে সবাতো চৰণ ॥
 মূৰ্খ বুলি ছুবুলিবা মোক নিন্দা বাণী ।
 ধৰ্ম্ম শাস্ত্ৰ, বুলি শ্ৰদ্ধা কৰা সাৰ মানি ॥ ৩৪২ ॥
 যদিও অপাত্ৰ ময় হৰিৰে সে দাস ।
 যেন মন্তি দিলে মোক জগত নিবাস ।
 সেহিমতে শ্ৰীহৰিৰ প্ৰীতি আশা কৰি ।
 নিবন্ধিলো ইটো তত্ত্ব শক্তি অমুসৰি ॥ ৩৪৩ ॥
 হৰিৰ তৃপ্তি সাধু সন্তৰ সেবন ।
 সৰ্বভূতে আত্মভাব স্বধৰ্ম্ম বক্ষণ ॥

মুখ্য প্রয়োজন এই মোৰ জীবনৰ ।
 আন একো নবাঞ্ছা হো পালে এহি বৰ ॥ ৩৩৪ ॥
 সাধুজনে কৃপা কৰি চিন্তা মোৰ হিত ॥
 অধমৰ পূৰ্ণ হৌক মনৰ বাঞ্ছিত ॥
 মুৰ্খ বুলি নকৰিবা মোক অনাদৰ ।
 বিচাৰিলে পৰস্পৰ সুহৃদ সোদৰ ॥ ৩৩৫ ॥
 অসংখ্য মনুষ্যে পূৰ্ণ বিস্তীৰ্ণ সংসাৰ ।
 জানিবা হৰিৰ ইটো ক্ষুদ্ৰ পৰিবাৰ ॥
 ভাহাৰে দে পুত্ৰ নাভী আমি নৰচয় ।
 কৰ্ম হেতু উচু নীচ জানিবা নিশ্চয় । ৩৩৬ ॥
 শ্ৰীহৰি ভজনে জীৱ হয় বলিয়ান ।
 সেহি সব নৰ জনা জগতে প্ৰধান ॥
 হৰিৰ অপ্ৰীতি যিটো থাকে কৰ্ম কৰি ।
 মিসব আপোন দোষে থাকয় অন্তৰি ॥ ৩৩৭ ॥
 যদিও মূৰ্খ জনে মন্দ কৰ্ম কৰে ।
 তথাপি জ্ঞানিয়ে তাক ক্ষমিব সাদৰে ॥
 ক্ষমাই সাধুৰ মাত্ৰ শ্ৰেষ্ঠ অলক্ষ্যৰ ।
 সেহি গুণে কৰা মোক পাপীক উদ্ধাৰ ॥ ৩৩৮ ॥
 মাধৱৰ গুণনাম জগতৰে সাৰ ।
 তাকেমে অৰমে মাত্ৰ কৰিলো প্ৰচাৰ ॥

হৰি কথা বুলি আত কৰিবা আদৰ ।
 শামুক জন্মিত মুক্তা তাজে কোন নৰ ॥ ৩৪৯ ॥
 জীবন অস্থিৰ ইটো সম্পদ অস্থিৰ ।
 অত্যন্ত চঞ্চল যেন পদ্ম পত্ৰ নীৰ ॥
 ইহাত বিশ্বাস কৰি বৃথা বোকা বহি ।
 পৰকালে হোৱা কিয় বমৰ আলহি ॥ ৩৫০ ॥
 কাতৰ কৰিছো সবে এড়া অভিমান ।
 পৰম পিতাৰ পদে দিয়া মন প্ৰাণ ॥
 অতপৰে মুখ্যকৰ্ম মনুষ্যৰ নাই;।
 ধৰ্ম্ম অৰ্থ কাম মোক্ষ আত সবে পাই ॥ ৩৫১ ॥
 হেন জানি সৰ্বজনৈ ছিঙ্গি মোহ জনী ।
 জন্মৰ সাফল কৰা স্মৰি ৰাম হৰি ॥